

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Cyrlometodějská teologická fakulta

Katedra křesťanské výchovy

Studijní obor: Sociální pedagogika

Důvody, motivace a přínosy dobrovolnické činnosti

Diplomová práce

Autor: Bc. Veronika Straková

Vedoucí práce: ThLic. Michal Umlauf

Olomouc 2019

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury, ze kterých jsem při psaní diplomové práce čerpala.

V Šelešovicích .....

.....

Bc. Straková Veronika

Poděkování

Mé poděkování patří panu ThLic. Umlafovi. Za vedení, cenné rady, nápady a kritiku při psaní této diplomové práce.

Obsah

ÚVOD.....	8
1 TEORETICKÁ ČÁST	10
1.1 Definice dobrovolnictví a jeho formy	10
1.2 Znaký dobrovolnické činnosti	11
1.3 Oblasti dobrovolnictví	11
1.4 Význam dobrovolnictví a parametry dobrovolnické činnosti	12
1.5 Historie dobrovolnictví v České republice a ve světě	13
1.5.1 Historie dobrovolnické činnosti v České republice.....	13
1.5.2 Historie dobrovolnictví ve světě.....	15
1.5.3 Mezinárodní dobrovolnictví	16
1.5.4 Dobrovolnictví v Evropské unii	17
1.6 Dobrovolník.....	17
1.6.1 Definice pojmu dobrovolník.....	18
1.6.2 Osobnostní rysy	18
1.6.3 Požadavky na dobrovolníka	19
1.6.4 Podpora, bariéry a očekávání dobrovolníků	22
1.7 Koordinátor.....	24
1.7.1 Odborná způsobilost koordinátora	24
1.7.2 Náplň práce koordinátora	25
1.8 Dobrovolnická centra v České republice a v zahraničí	25
1.9 Motivace	27
1.9.1 Definice motivace.....	27
1.9.2 Druhy motivace	28
1.9.3 Hodnoty a normy	30

1.10	Přínosy	32
1.11	Legislativa.....	33
1.11.1	Akreditovaný program.....	35
1.11.2	Vysílající, přijímací organizace.....	35
2	VÝZKUMNÁ ČÁST	37
2.1	Úvod do výzkumné části	37
2.2	Metodologie výzkumu	37
2.2.1	Cíle výzkumu a formulace výzkumných otázek	37
2.2.2	Metoda výzkumu	38
2.2.3	Charakteristika výzkumného souboru	40
2.2.4	Etické otázky	40
2.2.5	Metoda sběru dat	41
2.2.6	Otázky pro polostrukturovaný rozhovor	41
2.2.7	Organizace sběru dat	42
2.2.8	Analýza dat.....	43
2.2.9	Shrnutí výzkumných šetření	53
3	Diskuze	55
	Závěr	58
	Příloha.....	60
	Seznam literatury a elektronických zdrojů	74

ÚVOD

Dobrovolnictví existuje ve společnosti od nepaměti, solidarita a pomoc bližnímu tvoří základ lidské společnosti i všech náboženství. Dobrovolnictví je celosvětovým fenoménem, ze kterého se stává nejen v neziskové, ale i v komerční oblasti skloňované téma. V dnešní době existuje mnoho typů dobrovolnické činnosti, například sociální, zdravotní, výchovná, ekologická či kulturní. Dobrovolnická činnost začíná mít v občanské společnosti velký význam. Je zdrojem nových a cenných zkušeností, zážitků, poznatků a dovedností pro dobrovolníky samotné. Jedná se o formu pomoci člověka člověku. Přesto může některým lidem připadat zvláštní, že by svůj volný čas měli věnovat někomu cizímu, bez finančního ohodnocení. A přece jsou mezi námi obyčejní lidé, kteří dělají neobyčejné věci. Mají proto své důvody, svůj „hnací motor“, který jim pomáhá pokračovat v jejich dobrovolnické činnosti. Tito lidé jsou přínosem pro celou společnost. Jednak jsou kladným vzorem pro ostatní spoluobčany a jednak společnost zlidšťují.

Důvodem, proč jsem se rozhodla pro napsání této diplomové práce je fakt, že já sama jsem vykonávala dobrovolnickou činnost šest let. Na mém začátku kariéry dobrovolníka byla zvědavost, protože jsem se do té doby o dobrovolnictví nijak nezajímala. Šest let jsem u této činnosti vydržela, protože mi dávala smysl a pocit, že jsem užitečná a prospěšná. Že se někdo na schůzku se mnou těší. Tato práce mě vnitřně obohatila, přinesla mi nové zkušenosti a později i možnost dalšího pracovního uplatnění. Po své vlastní zkušenosti s dobrovolnickou činností a otázkou nad tématem mé diplomové práce mě napadla otázka, proč se ostatní lidé stávají dobrovolníky, co je motivuje pokračovat v činnosti a co jim dobrovolnictví přináší.

Diplomová práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a výzkumnou. V teoretické části se seznámíte se základní terminologií dobrovolnictví, její historií a současnou situací u nás i v zahraničí. Kdo je to dobrovolník a koordinátor, jaké požadavky jsou na ně kladeny a jaká je jejich náplň práce. Dále jsou v práci popsány druhy motivací, hodnoty a normy dobrovolníků. Společenské a osobní přínosy dobrovolnické činnosti. Legislativa, kdo je to vysílající a přímající organizace.

Ve výzkumné části se věnujeme stanovení cíle výzkumu, formulaci výzkumných otázek, pokračujeme volbou metody výzkumu, zvolili jsme kvalitativní přístup, metodu

zakotvené teorie. Zvolili jsme zakotvenou teorii, protože cílem této metody je teorii vytvořit. Začínáme zkoumanou oblastí a necháme, ať se vynoří to, co je důležité. Tato metoda je určena pro výzkum jednání a motivace. Dále metodu sběru dat, kdy jsem oslovila jedince pomocí sociálních sítí a svých přátel. Metodu polostrukturovaného rozhovoru, která má danou osnovu, ale je pružná. Až po analýzu zjištěných dat, diskuzi a závěr. Cílem této práce bylo poznat motivační faktory, které informanti vnímali jako důležité a těmto faktorům porozumět.

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Definice dobrovolnictví a jeho formy

Terminologie dobrovolnictví je nejednotná. Váže se k němu mnoho pojmů, které s ním nějakým způsobem souvisí. Hlavním úkolem této kapitoly je definovat dobrovolnictví a jeho formy.

Všeobecná deklarace o dobrovolnictví jej definuje takto: „Dobrovolnictví je základním stavebním prvkem občanské společnosti. Uskutečňuje nejvznešenější aspirace lidstva – touhu po míru, svobodě, příležitostech, bezpečí a spravedlnosti pro všechny.“ (Všeobecná deklarace o dobrovolnictví, 2009)¹

Podle Doležalové zní definice dobrovolnictví následovně: „Dobrovolnictví je vědomá, svobodně zvolená činnost ve prospěch druhých, kterou poskytují občané bezplatně. Dobrovolník dává vědomě část svého času, energie a schopností ve prospěch činnosti, která je časově i obsahově vymezena.“²

Definice dobrovolnictví podle evropského smluvního rámce říká, že „dobrovolná činnost je jednou ze zásadních dimenzí aktivního občanství a demokracie, jejím prostřednictvím se v praxi realizují evropské hodnoty jako jsou solidarita a zákaz diskriminace. Dobrovolná činnost také přispívá k harmonickému rozvoji evropských společností.“ (Rozhodnutí o ERD. 2009. s.43.)³

Mezi formy dobrovolnictví řadíme dobrovolnictví veřejně prospěšné, které vychází z ochoty občanů spolupodílet se na pomoci druhým lidem nebo pro změny ve společnosti. Dobrovolnictví vzájemně prospěšné je dobrovolnická činnost, která je vykonávána členy sdružení či klubu v zájmu realizace svých vlastních cílů. Dobrovolnická služba je činnost, která je chápána jako dlouhodobý, dobrovolný závazek na dobu několika měsíců i let. Tato dobrovolná služba je většinou realizována

---

¹ DOLEŽALOVÁ, Kateřina a kol. *Dobrovolníci pro kulturu, Dobrovolnická činnost v kulturních organizacích*, 1.vyd. Praha: Česká kancelář programu Culture, 2011, s. 11.

² DOLEŽALOVÁ, Kateřina a kol. *Dobrovolníci pro kulturu, Dobrovolnická činnost v kulturních organizacích*, 1.vyd. Praha: Česká kancelář programu Culture, 2011, s.11.

³ Srov. BEDNAŘÍKOVÁ, Pavla, *Turné evropského roku dobrovolnictví. s.15.* URL https://is.muni.cz/th/u3ao9/Bakalarska_prace.pdf [2.11.2019]

v zahraničních zemích. Dobrovolná občanskou výpomoc se vyznačuje samozřejmostí, spontánností a neočekáváním odměny. Tato forma pomoci je součástí jakékoliv společnosti.⁴

1.2 Znaky dobrovolnické činnosti

Mezi znaky dobrovolnické činnosti patří, že je finančně neohodnocená, což ale neznamená, že se jedná o práci bez odměny. Pochvala a uznání jsou mnohdy více než finanční odměna. Dobrovolnická činnost je vědomá a svobodně zvolená, každý jedinec si může svobodně zvolit ve které oblasti dobrovolnictví se chce realizovat. Dobrovolnická činnost se odehrává v jakékoli oblasti společenského života.⁵

1.3 Oblasti dobrovolnictví

Dobrovolnická činnost neexistuje pouze v rámci sociálních služeb či pouze v rámci pomoci dětem a mládeži. Oblastí, kde se mohou lidé angažovat, je mnohem více. Dobrovolnictví je zvláště populární v oblasti výuky, například ve školách, v lékařském sektoru, v sociálních projektech a v oblasti životního prostředí a dobrých životních podmínek zvířat.⁶ Nejedná se o jediné oblasti dobrovolnické činnosti, kde se může jedinec uplatnit. „Dalšími oblastmi, kde se dobrovolníci mohou realizovat jsou ve zdravotnictví, v sociálních službách, v kultuře, ve sportu, v oblasti práce s dětmi a mládeží, ve školní a univerzitní samosprávě, v ekologii, mezinárodní dobrovolnictví a rozvojová spolupráce, dobrovolnictví při mimořádných událostech, firemní dobrovolnictví, komunitní dobrovolnictví a v církevních a náboženských společnostech.“⁷

---

⁴ Srov. DOLEŽALOVÁ, Kateřina a kol. *Dobrovolníci pro kulturu*. 2011, s.11,12.

⁵ Srov. ŠORMOVÁ, Lucie., KLÉGROVÁ, Alžběta. *Dobrovolnictví*, 2006. str. 6.

⁶ Srov. FREIWILLIGENARBEIT.DE *Freiwilligenarbeit*, URL <https://www.freiwilligenarbeit.de/freiwilligenarbeit-definition.html> [11.3.2019]

⁷ Dobrovolnictví. 6., aktualizované vydání. Praha: Národní ústav pro vzdělání. 2018. s.6.

1.4 Význam dobrovolnictví a parametry dobrovolnické činnosti

Dobrovolnictví má v každém historickém období, v každé společnosti svůj význam a postavení. Jeho význam můžeme sledovat na třech úrovních. A sice, co dobrovolnictví přináší samotnému dobrovolníkovi. Čím obohacuje organizaci, pro kterou pracuje a co dává dobrovolnictví společnosti.⁸ Nejlépe vystihuje význam dobrovolnictví Všeobecná deklarace o dobrovolnictví. „Dobrovolnictví je základním stavebním prvkem občanské společnosti. Uskutečňuje nejvznešenější aspirace lidstva-touhu po míru, svobodě, příležitostech, bezpečí a spravedlnosti pro všechny.“⁹

Společenská hodnota dobrovolnictví spočívá ve schopnosti přispívat k řešení některých sociálních problémů. Může se jednat o pomoc s poskytováním služeb lidem v náročné životní situaci, handicapovaným či nemocným lidem, pomoci zajistit smysluplné volnočasové aktivity.¹⁰

Základními parametry dobrovolnické aktivity jednotlivců jsou např. pravidelnost – kolik hodin dobrovolnictví věnují dobrovolnické činnosti, intenzita – jak často, stabilita – jak dlouho v jedné organizaci, její struktura a charakter. Stabilitu obecně můžeme rozdělit na krátkodobou a dlouhodobou činnost. Stabilita obsahuje dva důležité aspekty, tím prvním je role dobrovolníka v čase během života a tím druhým je vázanost ke konkrétní organizaci. Z hlediska pravidelnosti můžeme dobrovolníky rozdělit na dvě skupiny, na dobrovolníky pravidelné – to jsou ti, kteří se během roku věnovali dobrovolnické činnosti minimálně jednou měsíčně. A příležitostné dobrovolníky, kteří se dobrovolnické činnosti věnovali méně než jednou za měsíc. Intenzita je dalším aspektem dobrovolnické činnosti. Je měřena jako objem odpracovaných hodin.¹¹

---

⁸ Srov. ŠORMOVÁ, Lucie, KLÉGROVÁ, Alžběta. *Dobrovolnictví*. 2006. str. 13.

⁹ NÁRODNÍ INFORMAČNÍ CENTRUM PRO MLÁDEŽ. *Všeobecná deklarace o dobrovolnictví*. URL <http://www.nicm.cz/vseobecna-deklarace-o-dobrovolnictvi>. [7.4.2019]

¹⁰ Srov. FRIČ, Pavol, *Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21.století*. 2010.s.146.

¹¹ Srov. FRIČ, Pavol, *Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21.století*. 2010. s.64,65,66.

1.5 Historie dobrovolnictví v České republice a ve světě

Historie organizované dobrovolnické služby v zemích Evropy a na území České republiky sahá hluboko do středověku a je velmi úzce spojována s činností církve. Filantropie upevňovala mezi lidmi solidaritu a toleranci. Tím byla považována za jednu z důležitých podmínek pro zdravý vývoj společnosti. Dobročinnost se stala jedním ze základních pilířů, na nichž byla postavena křesťanská víra a morálka.¹²

Následující text umožňuje nahlédnout do historie a na to, jaké byly začátky a vývoj dobrovolnictví. „Dobrovolnictví na území České republiky má relativně dlouholetou tradici, která byla silně formována politickými a historickými událostmi.“¹³

Dobrovolnictví existuje v lidské společnosti již od jejich počátků. Vzájemná pomoc tvoří základ lidské existence společnosti i všech náboženství.¹⁴ Samotné počátky neziskových aktivit jsou neodmyslitelně spjaty s vlivem křesťanství. Charitativní činnost vycházela z křesťanského milosrdenství a učení o lásce k bližnímu svému. V období středověku se dobročinné aktivity soustředily kolem církve. V polovině 19.století bylo dokončováno formování národů se všemi nezbytnými sociálními, politickými i ekonomickými základy. Díky tomu se také začal zvyšovat podíl státu na filantropických aktivitách.¹⁵ Během vývoje a růstu společnosti rostl zároveň i obchod a průmysl. Současně se zvětšovala střední třída a lidem přibývalo více volného času. Úměrně tomu začalo přibývat i charitativních organizací a organizací pracujících s dětmi a mládeží, sportovních klubů a jiných.¹⁶

1.5.1 Historie dobrovolnické činnosti v České republice

Dobrovolnická činnost se rozkošatěla v českých zemích v 19. století, kdy vznikala řada vlasteneckých spolků, z nichž některé z nich přetrvaly do dnešní doby, např. spolek

---

¹² Srov. FRIC, Pavol; *Dárcovství a dobrovolnictví v České republice*. 2001. s.23.

¹³ MLČÁK, Zdeněk., ZÁŠKODNÁ, Helena. *Prosociální charakteristiky osobnosti dobrovolníků*. 1.vyd. Ostrava: Repronis. 2013. s. 25.

¹⁴ Srov. TOŠNER, Jirí, SOZANSKÁ, Olga, *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. 2002. s. 23.

¹⁵ Srov. FRIC, Pavol, GOULLI, Rochdi, *Neziskový sektor v ČR: výsledky mezinárodního srovnávacího projektu Johns Hopkins university*. 2001. s. 39.

¹⁶ Srov. WUTHNOW, Robert, *Between States and Markets: The Voluntary Sector in Comparative Perspective*. 1991. s.12.

Sokol. Po vzniku samostatného Československa se dobročinnost ještě více rozvinula. Mezi formy dobrovolnictví patřily soukromé, obecní, náboženské a další spolky, které byly pověřeny péčí o mládež, např. Československý červený kříž či Masarykova liga proti TBC.¹⁷

Vývoj dobrovolnické činnosti v naší zemi byl přerušen německou okupací a dále vznikem socialistického státu. Za totalitního režimu byla tradice dobrovolné práce násilně přerušena. Veškeré formy organizace byly zcela podřízeny politickému vedení státu a podléhaly přísné kontrole. V rámci tažení proti církvím byly od roku 1951 rušeny všechny jejich charitativní a sociální organizace. Obnova občanských iniciativ nastala v 80. letech 20. století a naprostý zlom přišel po listopadu 1989.¹⁸

Tak jako ostatní postkomunistické země prošla i česká společnost po roce 1989 obdobím přehodnocování svých hodnot, hledáním své identity i nových příležitostí pro sebeuplatnění svých občanů. Po období, kdy se lidé orientovali na konzumní způsob života se v posledních několika letech začal projevovat zájem občanů o odlišný životní styl a také o rozvoj tradičních humanistických hodnot. Jako jedna ze základních hodnot byla znovuobjevena přirozená lidská potřeba pomáhat ostatním, zvláště těm členům společnosti, kteří jsou slabí nebo se z různých důvodů nacházejí v obtížné životní situaci a nemohou si sami pomoci.¹⁹

Rozsáhlejší organizované pokusy o systematické zavádění dobrovolnické činnosti u nás se objevily až ve 2. polovině 90. let minulého století. Počátky organizace HESTIA, která vznikla s cílem rehabilitovat občanskou společnost prostřednictvím rozvoje, šíření a propagace dobrovolnictví, se datují do roku 1993. Organizace začínala jako Nadace pro rodinu při pražské rodinné poradně. V roce 1998 přešli z nadace na občanské sdružení a začali se věnovat dobrovolnictví. Od roku 1995 vznikají první realizace dobrovolnických programů, jakými byly například program Pět P a dobrovolnický program pro nemocnice s účastí Bařovy nemocnice ve Zlíně a nemocnice sv. Karla Boromejského v Praze. V roce

---

¹⁷ Srov. TOŠNER, Jiří., SOZANSKÁ, Olga, *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*, 2002, s.29.

¹⁸ Srov. TOŠNER, Jiří., SOZANSKÁ, Olga, *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*, 2002, s. 30.

¹⁹ Srov. GREGOROVÁ, Simona, *Dobrovolnictví v ČR-akreditace dobrovolnického programu*,2004. s. 8.

2001 byla založena Koalice dobrovolnických iniciativ, volného sdružení organizací za účelem společné reprezentace dobrovolnických projektů a programů.²⁰

1.5.2 Historie dobrovolnictví ve světě

Historie dobrovolnictví má i v Evropě velkou tradici., ačkoliv tradice se mění téměř s překročením každých státních hranic. V současné době se v každém vyspělém státě setkáme s bezpočtem soukromých i veřejných neziskových organizací, které bez ohledu na rozdílné tradice sdílí šlechetné cíle dobrovolnictví a v posledních letech se snaží v rámci efektivity práce více spolupracovat.²¹

Dobrovolnictví ve světě se odvíjí od práce církevních a charitativních organizací a rozmachu spolkových hnutí. Tento tradiční evropský model tzv. zájmového dobrovolnictví byl obohacen o systém dobrovolnických center podobně jako v Americe. Avšak mezi evropskými zeměmi existují velké rozdíly, co se týká počtu a fungování organizací. Mezi evropské země s dlouhou tradicí dobrovolnické činnosti patří Velká Británie. Další zemí s rozvinutým smyslem pro dobrovolnictví je Nizozemsko. I zde nastaly v 60. letech 20. století změny, zejména církevní spolky byly nahrazeny zakročením silného sociálního státu. O deset let později se situace opět mění a skupiny občanů zakládají vlastní svépomocné programy.²²

Dobrovolnictví v USA existovalo dříve, než byla vytvořena ústřední vláda, která zajišťovala základní funkce státu. I v dalších stoletích se dobrovolnická činnost v Americe účastnila na utváření veřejného a politického života. Už v roce 1887 vznikla filantropická organizace United Way, která plánovala a koordinovala místní aktivity. V roce 1961 založil J. F. Kennedy v USA Mírové sbory, které měly kromě praktické pomoci propagovat myšlenku světového přátelství.²³

---

²⁰ Srov. DOBROVOLNIK. *Začátky dobrovolnictví*. URL.: <http://www.Dobrovolnik.cz/zacatky-dobrovolnictvi-v-cr>. [6.2.2019]

²¹ Srov. TOŠNER, Jiří, SOZANSKÁ, Olga, *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*, 2002, s.29.

²² Srov. TOŠNER, Jiří., SOZANSKÁ, Olga, *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*, 2002, s. 26, 27.

²³ Srov. TOŠNER, Jiří., SOZANSKÁ, Olga, *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*, 2002, s. 24, 25.

1.5.3 Mezinárodní dobrovolnictví

Mezinárodní hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce jsou jednou z nejstarších organizací, které se věnují dobrovolnictví. Základy dobrovolné ošetrovatelské péče o jedince zraněné na bojištích, položil Švýcar Henri Dunant, který se osobně zúčastnil bitvy u Solferina. Tato ošetrovatelská péče byla později rozšířena i na mírový program. Dunant se postaral o to, aby byla svolána konference a v roce 1863 byl v Ženevě založen Mezinárodní výbor Červeného kříže. Dunant má zásluhu i na přijetí Ženevské úmluvy.²⁴ Mezinárodní hnutí Červeného kříže má sedm základních principů, humanita, nestrannost, neutralita, nezávislost, jednota, světovost a v neposlední řadě také dobrovolnost. Dobrovolnou činnost podporuje také Organizace spojených národů (OSN). Součástí jejich aktivit je Program dobrovolníků OSN. Tento program existuje téměř ve 150 zemích.²⁵

První mezinárodní skupina dobrovolníků byla ustanovena v roce 1971 a měla za cíl spolupracovat s existujícími dobrovolnickými organizacemi, vládami států. Tomuto ustanovení předcházela Mezinárodní sekretariát pro dobrovolnické služby. V současné době program využívá dobrovolníků – profesionálů, kteří působí v projektech humanitární pomoci a podpory lidských práv a demokracie. Tito dobrovolníci pocházejí přibližně ze 160 zemí světa. Od roku 1971 působilo v tomto programu více než 30 000 jedinců. Z popudu OSN se každý rok slaví Mezinárodní den dobrovolníků. Vždy 5. prosinec je určen k tomu, aby usnadnil mezinárodní dobrovolnickou službu, současně je příležitostí mobilizovat dobrovolníky pro mezinárodní programy.²⁶ V roce 1970 byla založena Mezinárodní asociace pro dobrovolné úsilí, tzv. International Association for Volunteer Effort neboli IAVE. Několik dobrovolníků si všimlo, že dobrovolnická činnost je to, co spojuje lidi napříč státy i kulturami a rozhodli se toho využít. IAVE se rozrostla do celosvětové sítě dobrovolníků, dobrovolnických organizací a center a národních zástupců.

---

²⁴Srov. ŠVEJNOHA, Josef, *Červený kříž a Červený půlměsíc*. 2006, s.8,9. URL <https://www.cervenykriz.eu/cz/edicehnuti/CKaCP.pdf> [16.10.2019]

²⁵Srov. ŠVEJNOHA, Josef, *Červený kříž a Červený půlměsíc*. 2006, s.7. URL <https://www.cervenykriz.eu/cz/edicehnuti/CKaCP.pdf> [16.10.2019]

²⁶Srov. BEDNAŘÍKOVÁ, Pavla, *Turné evropského roku dobrovolnictví*. s.11. [2.11.2019] URL https://is.muni.cz/th/u3ao9/Bakalarska_prace.pdf [2.11.2019]

IAVE je jedinou organizací, která existuje. Snaží se o prosazování, posilování a oslavování rozvoje světového dobrovolnictví.²⁷

V roce 1997 byl OSN podán návrh japonskou vládou, aby byl rok 2001 vyhlášen Mezinárodním rokem dobrovolnictví. U této příležitosti byla na konferenci pořádané IAVE přijata Všeobecná deklarace dobrovolnictví, která ustanovila dobrovolnictví za základní stavební kámen občanské společnosti a snažila se zavést do života prohlášení OSN, které hlásí: „My, lidé“ máme moc změnit svět. Dobrovolnictví je prostředkem, který slouží k realizaci záměrů a poslání také mnoha dalších světových organizací, které vznikaly později.²⁸

1.5.4 Dobrovolnictví v Evropské unii

Při založení Evropského společenství římskými smlouvami, o dobrovolnictví v diskuzích evropských státních představitelů nepadla ani zmínka. Tato situace zůstávala dlouhou dobu beze změny. A ještě před několika desítkami let byla oblast dobrovolnické činnosti definována nanejvýše na národní úrovni členských států. Současná situace je už jiná. Všechny změny, které v dobrovolnictví proběhly, se děly vlivem politických a sociálních změn klimatu v Evropě. Největší změny pro celou Evropu přinesl rok 1989 a pád komunistického režimu. Mezinárodním symbolem dobrovolnictví se postupem času stalo červené V. S rozvojem sociální politiky a politiky mládeže se dobrovolnictví začalo pozvolna dostávat do zájmu zákonodárců Unie.²⁹

1.6 Dobrovolník

Kdo je to dobrovolník? Jaké jsou jeho osobnostní rysy, vnitřní hodnoty, motivace konat dobrovolnickou činnost? Jak náročné jsou požadavky, které jsou kladeny na jedince, kteří

---

²⁷Srov. ABOUT IAVE. *International Association for Volunteer Effort*. URL <http://www.iave.org/content/about-iave.Effort> [11.3.2019].

²⁸ Srov. BEDNAŘÍKOVÁ, Pavla, *Turné evropského roku dobrovolnictví*. s.12,13. URL https://is.muni.cz/th/u3ao9/Bakalarska_prace.pdf [2.11.2019]

²⁹ Srov. BEDNAŘÍKOVÁ, Pavla, *Turné evropského roku dobrovolnictví*. s.12,13. URL https://is.muni.cz/th/u3ao9/Bakalarska_prace.pdf [2.11.2019]

se chtějí stát dobrovolníkem? Co brání lidem stát se dobrovolníkem a co, či kdo, je naopak podporuje? Jaká očekávání mají lidé, kteří vykonávají dobrovolnickou činnost? Na všechny tyto otázky odpovídá následující text.

1.6.1 Definice pojmu dobrovolník

Tošner a Sozanská tvrdí, že „dobrovolník je člověk, který bez nároku na finanční odměnu poskytuje svůj čas, svoji energii, vědomosti a dovednosti ve prospěch ostatních lidí či společnosti.“³⁰

I ministerstvo vnitra ČR má jasně vymezeno, kdo je dobrovolník a jaká kritéria musí splňovat. „Dle zákona č. 198/2002 Sb. o dobrovolnické službě §3 může být dobrovolníkem fyzická osoba starší 15 let, jde-li o výkon dobrovolnické služby na území České republiky. Osoba starší 18 let, jde-li o výkon dobrovolnické služby v zahraničí.“³¹

1.6.2 Osobnostní rysy

Rysy a motivy představují odlišné úrovně fungování osobnosti. „Rysy je možné považovat za trvalé, hierarchicky uspořádané vzorce myšlení“, kdežto „motivы jsou úzce spojené s afekty, odráží tendence subjektu usilovat o obecné podněty.“³²

Bylo zjištěno, že s dobrovolnickou činností pozitivně korelují rysy prosociální osobnosti, tj. empatie orientovaná na druhé a ochota pomáhat. Faktory empatie a ochoty pomáhat jsou pozitivně spojovány s intenzitou náboženské víry, s věkem dobrovolníků, jejich vzděláním a příjmem. Osobní zdatnost jedince znamená, že může efektivně kontrolovat a měnit svůj život. Lidé s vyšší úrovní osobní zdatnosti si stanovují cíle, kterých mohou dosáhnout a věří v jejich uskutečnění.³³

---

³⁰ TOŠNER, Jiří., SOZANSKÁ, Olga, *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*, 1 vyd. Praha: Portál, 2002, s. 152.

³¹ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, *Zákon o dobrovolnické službě*, URL. <https://www.mvcr.cz/.../zakon-o-dobrovolnicke-sluzbe-platne-zneni-rtf.aspx> . [6.4.2019]

³² MLČÁK, Zdeněk., ZÁŠKODNÁ, Helena., *Prosociální charakteristiky osobnosti dobrovolníků*. 1.vyd. Ostrava: Repronis, 2013, s. 93.

³³ Srov. MLČÁK, Zdeněk., ZÁŠKODNÁ, Helena., *Prosociální charakteristiky osobnosti dobrovolníků*. 2013, s. 94, 95.

Dobrovolnictví představuje z psychologického hlediska specifickou formu prosociálního chování. To tvoří jeden ze základních pilířů společnosti. Bez prosociálního chování si nelze vývoj lidské společnosti představit.³⁴

Ukázalo se, že k dobrovolnictví více tíhnou lidé s vyšší úrovní empatie, osobní zdatnosti a s vyšší úrovní morální regulace. Tito lidé se stávají dobrovolníky, ačkoliv dobrovolnická činnost vyžaduje překonávání různých překážek. Jak jsme již zmínili výše. Mezi osobnostní rysy charakteristické pro dobrovolníky patří empatie, která je důležitým předpokladem mezilidské shody, protože dokáže snižovat egoistickou motivaci lidí.³⁵

Osobnostní rysy jsou do jisté míry ovlivněny biologickými a sociálními vlivy. Základní rysy osobnosti, které lze využít k popisu, nazýváme tzv. Velká pětka. Tento přístup tvrdí, že osobnost lze popsat pomocí pěti dimenzí, a sice: extraverteze, neuroticismus, otevřenost ke zkušenosti, přívětivost a svědomitost.³⁶ Lidé s extroverti povahou jsou mezi dobrovolníky častěji. Je více pravděpodobné, že extrovertní lidé budou vykonávat dobrovolnickou činnost, protože potkávají více lidí, navštěvují více společenských akcí. Což má za následek, že se zvyšuje šance k dobrovolnické činnosti.³⁷

1.6.3 Požadavky na dobrovolníka

Výběr dobrovolníka probíhá metodami, které eliminují riziko zapojení problematického jedince do programu. K tomu slouží předběžné rozhovory s koordinátorem, kde jsou budoucímu dobrovolníkovi představeny cíle a poslání programu, nástin jejich budoucí role, principy a zásady fungování programu. Dalšími metodami výběru jsou psychologické testy osobnosti a pohovor se supervizorem programu. Každý budoucí dobrovolník musí předložit výpis rejstříku trestu. Při výcviku má být role dobrovolníka programem jasně definována a specifikována.³⁸

---

³⁴ Srov. MLČÁK, Zdeněk., ZÁŠKODNÁ, Helena, *Prosociální charakteristiky osobnosti dobrovolníků*, 2013, s.41.

³⁵ Srov. MLČÁK, Zdeněk, ZÁŠKODNÁ, Helena. *Prosociální charakteristiky osobnosti dobrovolníků*, 2013, s. 56.

³⁶ Srov. MLČÁK, Zdeněk, ZÁŠKODNÁ, Helena. *Prosociální charakteristiky osobnosti dobrovolníků*, 2013, s. 90.

³⁷ Srov. WILSON, John, *Volunteering*. 2000, s. 223.

³⁸ Srov. BRUMOVSKÁ, Tereza., SEIDLOVÁ MÁLKOVÁ Gabriela. *Mentoring, Výchova k profesionálnímu dobrovolnictví*. 2010, s. 130.

Dalšími požadavky kromě absolvování vzdělávacího kurzu či specifických dovedností pro danou pozici, které nejsou exaktně měřitelné, jsou nadšení, odpovědnost, pevné nervy, flexibilita a v neposlední řadě smysl pro humor. Dobrovolník by se neměl nechat vyprovokovat problémy způsobenými klienty či vlastními organizátory a nepodléhat dramatickým interpretacím navenek. Při mezinárodních akcích musí mít dobrovolník jazykové dovednosti oficiálního jazyka akce. Měl by mít znalosti základních rysů chování a zvyklostí kultury zahraniční i domácí, kterou dobrovolník reprezentuje.³⁹

Náplň práce dobrovolníka

Pracovní náplň dobrovolníka je nedílnou součástí práce s dobrovolníky. Dobrovolník má přesně stanovené úkoly na základě, kterých byl do organizace přijat. Úspěšné zapojení dobrovolníka do organizace je možné, pokud dobrovolníci vykonávají práci, která je baví a na kterou se těší. Pokud tuto podmínku není organizace schopna splnit budou ji trápit časté odchody dobrovolníků či jejich nezodpovědný přístup k činnosti. Základem úspěšného dobrovolnického programu je taková náplň práce, kterou lidé dělají rádi. Jednou ze základních motivací dobrovolníka je pocit spoluvlastnictví. Spoluvlastnictví dává dobrovolníkovi pocit zodpovědnosti a hrdosti. Dobrovolník má mít právo zapojovat se do plánovacího a rozhodovacího procesu a dát mu tak možnost spolurozhodovat, jak se jeho práce bude realizovat. Tento pocit se může narušit, necháme-li dobrovolníka vykonávat jednu z množství logicky souvisejících aktivit.

Dalším důležitým prvkem je podmínka, aby dobrovolník nesl zodpovědnost za dosahované výsledky. Jakmile jsou dobrovolníci zodpovědní za výsledek celého projektu, soustředí se na celek svého snažení. Pokud pozorují, že jejich snaha a vývoj vedou k smysluplnému výsledku jsou uspokojeni.⁴⁰

---

³⁹ Srov. VÁLKOVÁ, Hana, *Průvodce projektováním*, kap. 13. URL <https://publi.cz/books/178/13.html>. [6.4.2019]

⁴⁰ Srov. GREGOROVÁ, Simona. *Dobrovolnictví v ČR-akreditace dobrovolnického programu*, 2004, s.16.

Výběr dobrovolníků

Každá organizace musí počítat s tím, že dobrovolníci přicházejí a odcházejí častěji než zaměstnanci. Pokud se organizace rozhodne postavit programy na práci studentů je nutné, aby harmonogram práce s nimi respektoval školní či akademický rok. Je také dobré si uvědomit, že každý jedinec vstupuje do organizace se svými představami. Jiní mají potřebu konat cokoli dobrého, ale nevědí, jak a kde mohou pomoci. S každým potenciálním dobrovolníkem je potřeba postupovat individuálně a mít na paměti jeho motivy, zájmy, ale i potřeby organizace.

Výcvik dobrovolníků

Výcvik dobrovolníků zahrnuje seznámení dobrovolníků s posláním a činnostmi organizace, s organizační strukturou a jejich rolí v organizaci. Podle náročnosti dobrovolnického působení volíme délku a obsahovou náplň jejich výcviku. Dobrovolníka připravujeme nejen na jeho činnost, ale zároveň jej seznamujeme s jeho chováním a zkušenostmi, podle kterých mu mohou být doporučena konkrétní zaměření. U náročnějších typů programů je potřebné, aby budoucí dobrovolník absolvoval celodenní či víkendový výcvik.

Supervize dobrovolníků

Supervize dobrovolníků je komunikace skupiny dobrovolníků, se supervizorem v klidném, bezpečném prostředí, většinou v sídle organizace. Supervize umožňuje dobrovolníkům konzultovat své postoje a pocity pramenící z jejich činnosti. Zároveň ale i chrání klienta před možnými nevhodnými aktivitami dobrovolníka. Na supervizi můžeme také nahlížet jako na neformální kontrolu dobrovolnické činnosti.

Evaluace dobrovolníků

Hodnocení dobrovolníků souvisí s hodnocením celé organizace. Evaluace může sloužit k prokázání účinnosti pomoci dobrovolníků a také k ohodnocení vykonané činnosti jako důvodu pro to, aby dobrovolnictví bylo uznáno jako činnost, která má své místo i v tržní společnosti. Nejméně jednou za rok by měl koordinátor společně s vedením uspořádat setkání všech dobrovolníků a zaměstnanců organizace. Toto setkání by mělo být

spojeno s veřejným oceněním jejich zásluh a s předáním symbolické odměny. Další možností, jak pozitivně ohodnotit práci dobrovolníků je uvedení jejich jmen ve výroční zprávě, či pozvání na neformální setkání, výlet či zájezd. V neposlední řadě si dobrovolníci zaslouží, aby jejich činnost byla evidována a byly vykazovány počty hodin, které organizaci věnují.⁴¹

1.6.4 Podpora, bariéry a očekávání dobrovolníků

Co všechno může dobrovolníka potkat během jeho dobrovolnické činnosti. Různé situace od těch pozitivních až po ty negativní. S každou z nich se musí dobrovolník umět vypořádat. „Stát se dobrovolníkem znamená překonat řadu bariér a samotná dobrovolná činnost vyžaduje vydávat určitou dávku energie a času potřebného pro řešení pracovních úkonů. Ne každý je schopen a ochoten tyto bariéry překonat a věnovat dobrovolnické činnosti čas a energii.“⁴²

Dobrovolník se od zaměstnance liší hlavně tím, že má na prvním místě ochotu věnovat svoji energii a čas prospěšnému cíli bez nároku na finanční odměnu. To ale neznamená, že by měla být dobrovolníkům věnována menší péče a pozornost. Úspěšnost dobrovolnického programu závisí na kvalitě managementu vysílající organizace a zejména na kvalitě řízení lidských zdrojů v organizaci jak vysílající, tak i př.

Podpora dobrovolníků

Dobrovolníky podporuje v jejich činnosti několik faktorů, a sice, mají-li pocit, že jsou oceňováni. Nikoliv finančně, ale například pochvalou. Uvědomují si, že jejich přítomnost něco znamená, že jsou pro organizaci přínosem. Dostává se jim uznání na veřejnosti i v soukromí, jmenujme například ocenění pro dobrovolníky cenu Křesadlo. Dobrovolníky v jejich činnosti podporuje mají-li pocit sounáležitosti a týmové práce

---

⁴¹ Srov. DOBROVOLNIK, *Jak pracovat s dobrovolníky?* URL <https://www.dobrovolnik.cz/jak-pracovat-s-dobrovolniky> [6.4.2019]

⁴² MATULAYOVÁ, Tatiana a kol. *Motivace k dobrovolnictví*, 1.vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016, s. 39. Monografie.

spolupracovníků. Podílejí se na řešení problémů, na rozhodování i na stanovování cílů organizace. Jejich osobní potřeby, jako je potřeba seberealizace jsou uspokojovány.⁴³

Bariéry dobrovolnictví

Co dobrovolníky naopak brzdí v jejich činnosti, je například fakt, když zjistí velký rozdíl mezi očekáváním a realitou. Mají pocit, že jejich práce je k ničemu. Nedostávají zpětnou vazbu, pochvalu, ocenění či kritiku. Cítí nedostatečnou podporu spolupracovníků, činnost jim nedává možnost osobního růstu. Mají nedostatek prostoru a možností projevit iniciativu či tvořivost. Nedostatečná příprava a kvalita řízení může vést k znechucení dobrovolníků, dále k jejich ztrátě a také ke vzniku nedůvěry organizace k práci s dobrovolníky.⁴⁴

Lidé, kteří uvažovali o vykonávání dobrovolnické činnosti udávají nejčastěji jako faktory, které jim brání ve vykonávání dobrovolnictví, tyto důvody: jsou příliš zaneprázdnění, mají náročnou situaci v zaměstnání, nikdo je o dobrovolnictví nepožádal, mají pocit, že o jejich pomoc nikdo nestojí, neví, kde mají začít, udávají zdravotní problémy či problémy s dojížděním anebo nemají nikoho, kdo by jim pohlídal děti⁴⁵

Očekávání dobrovolníků

Každý jedinec, který vstupuje do jakéhokoliv procesu ať už zaměstnaneckého či dobrovolnického má různá očekávání. Co očekávají dobrovolníci při výkonu dobrovolnické činnosti. „Flexibilitu – možnost věnovat se dobrovolnictví i při svém životním stylu. Legitimitu - důkazy, že mladí lidé jsou v organizaci potřební. Snadný přístup – redukce zbytečných a formálních bariér. Zkušenosti – příležitosti pro jejich rozvoj a nové dovednosti a schopnosti. Pobídky – jsou důkazem toho, že organizace o dobrovolníky soupeří. Varietu – pestrost závazků, cílů a odpovědností. Organizaci – výkonnost a současně neformálnost. Zábavu – příjemnost služby“⁴⁶

---

⁴³ Srov. DOLEŽALOVÁ, Kateřina a kol. *Dobrovolníci pro kulturu*. 2011, s. 21.

⁴⁴ Srov. DOLEŽALOVÁ, Kateřina a kol. *Dobrovolníci pro kulturu*. 2011, s.22, 20.

⁴⁵ Srov. FRIČ, Pavol a kol. *Vzorci a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21.století*. 2010, s.173.

⁴⁶ MLČÁK, Zdeněk., ZÁŠKODNÁ, Helena, *Prosociální charakteristiky osobnosti dobrovolníků*, 1. vyd. Ostrava: Repronis, 2013, s. 159.

1.7 Koordinátor

Koordinátor jakékoliv oblasti dobrovolnické činnosti je její nepostradatelnou součástí. „Koordinátor dobrovolníků je klíčovou postavou dobrovolnického managementu.“⁴⁷ Národní soustava povolání definuje koordinátora takto: „Koordinátor dobrovolníků řídí specifické lidské zdroje – dobrovolníky a zajišťuje veškeré činnosti spojené s jejich činností v souladu s cíli organizace nebo projektu.“⁴⁸

Od podzimu roku 2014 se koordinátor dobrovolníků stal oficiálně uznanou profesí. Organizace HESTIA – Centrum pro dobrovolnictví je autorizovanou osobou pro tuto profesní kvalifikaci. To znamená, že pokud by se chtěl stát člověk koordinátorem, může složit zkoušku, po jejímž úspěšném absolvování získá osvědčení o profesní kvalifikaci koordinátora dobrovolníků. Zkouška je zaměřena na praxi uchazeče a orientaci v oblasti managementu. Garantem zkoušky je pan PhDr. Jiří Tošner.⁴⁹

1.7.1 Odborná způsobilost koordinátora

Každý koordinátor musí být způsobilý v analýze přínosu zapojení dobrovolníků, ve tvorbě struktury činností dobrovolníků v organizaci, určování jejich pravomocí a odpovědnosti za příslušné oblasti. Dále musí být způsobilý v plánování a přípravě dobrovolnictví v organizaci a aplikování managementu dobrovolnictví. Koordinátor dokáže popsat možné způsoby hodnocení dobrovolnictví v organizaci. Je schopný zajistit vícezdrojové financování organizace či projektu, marketing a vztah s veřejností. Je způsobilý k individuálnímu řízení dobrovolníků, jejich motivace, rozvoji a oceňování. Dbá

---

⁴⁷ DOLEŽALOVÁ, Kateřina a kol. *Dobrovolníci pro kulturu, Dobrovolnická činnost v kulturních organizacích*, 1. vyd. Praha: Česká kancelář programu Culture, 2011, s. 22.

⁴⁸ HESTIA, *Zkouška profesní kvalifikace koordinátora dobrovolníků*. URL <http://www.hest.cz/cs-CZ/pro-organizace/zkouska-profesni-kvalifikace-koordinatora-dobrovolniku>. [11.3.2019]

⁴⁹ Srov. DOBROVOLNIK. *Chcete byt koordinátorem dobrovolníků?* URL. <https://www.dobrovolnik.cz/chcete-byt-koordinatorem-dobrovolniku> [11.3.2019]

na dodržování bezpečnosti a hygieny práce pro potřeby koordinátora dobrovolníků, orientuje se v organizačních, administrativních a právních aspektech dobrovolnictví.⁵⁰

1.7.2 Náplň práce koordinátora

Náplní práce koordinátora je sladit dobrovolnictví v organizaci. Spolupodílí se na výběru dobrovolníků, jejich výcviku a vyhledání vhodné činnosti pro dobrovolníky, až po jejich zařazení do chodu organizace. Koordinátor je prostředníkem mezi dobrovolníky, vedením i klienty organizace, udržuje kontakty s médii a dalšími organizacemi. Zpracovává kodexy, práva a povinnosti dobrovolníků. Vede administrativu organizace, jakou jsou smlouvy s dobrovolníky, souhlasy s mlčenlivostí či pojistné smlouvy. V neposlední řadě koordinátor dobrovolníky také vede a hodnotí jejich činnost. Řeší případná nedorozumění a problémy. Příprava dobrovolníka obsahuje dvě složky, obecnou a odbornou, vztahující se k charakteru jeho činnosti.⁵¹

1.8 Dobrovolnická centra v České republice a v zahraničí

V České republice existuje více než dvacet dobrovolnických center. Tato centra realizují preventivní programy, např. pro děti a mládež, pro seniory, pro handicapované či pro nezaměstnané. Cílem těchto center je rehabilitace a podpora dobrovolnictví v povědomí veřejnosti.⁵²

Jak tato centra fungují. Dobrovolnická centra jsou většinou vysílajícími dobrovolnickými organizacemi, které se specializují na práci s dobrovolníky a pomáhají dalším organizacím. Například jak dobrovolníky získat, jak s nimi pracovat a co dělat proto, aby zůstali. Každé dobrovolnické centrum začíná určitým dobrovolnickým programem, který je zaměřen na specifickou cílovou skupinu. Většinou se jedná o tyto skupiny: děti, mládež, senioři, nezaměstnaní, pacienti v nemocnicích či jiných léčebných

---

⁵⁰Srov. NÁRODNÍ KVALIFIKACE. *Národní soustava kvalifikací*. URL. <https://www.narodnikvalifikace.cz/kvalifikace-752/hodnotici-standard>. [21.2.2019]

⁵¹ Srov. TOŠNER, Jiří., SOZANSKÁ, Olga., *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*, 2002, s.76, 79.

⁵² Srov. DOLEŽALOVÁ, Kateřina a kol. *Dobrovolníci pro kulturu*. 2011, s. 31.

zařízení. Program může být také zaměřen na určitý typ organizace, např. nemocnice, léčebny dlouhodobě nemocných, psychiatrické nemocnice, domovy pro seniory aj. Postupem času se centrum stává více metodickým a supervizním střediskem. Vyhledává nové programy a uplatnění pro dobrovolníky i organizace. Je-li dobrovolnické centrum dobře řízené objeví se časem také poptávka od dobrovolníků i organizací. Po koordinaci a zastřešení jejich činnosti v rámci města či regionu. V současnosti existují regionální dobrovolnická centra v desítkách měst po celé České republice. Většina dobrovolnických center jsou nestátní neziskové organizace. Mnohá dobrovolnická centra jsou založena velkými organizacemi, které mají celostátní působnost. Jsou jimi například organizace ADRA či Charita.⁵³

Mezi nejznámější českou dobrovolnickou organizací patří HESTIA, která se věnuje podpoře dobrovolnictví na všech jeho úrovních, přípravě, vzdělávání a podpoře nezištně pomáhat. Propojuje nabídku a poptávku po dobrovolnících a probouzí společenskou odpovědnost firem. Ty inspiruje k tzv. firemnímu dobrovolnictví. Pomáhá tam, kde je potřeba, vytváří projekty komunitního dobrovolnictví. Mezi její programy patří Pět P, 3G a KOMPAS.⁵⁴

Organizace ADRA existuje v České republice již od roku 1992. Jedná se o mezinárodní humanitární organizaci, poskytující pomoc lidem v nouzi. Posláním této organizace je pomáhat lidem, jejichž život nebo majetek je ohrožen, žijí v osamění, chudobě nebo jejich základní lidská práva nejsou respektována. Organizace skrze dobrovolníky usiluje o dosažení udržitelné změny v životech potřebných jedinců.⁵⁵

Evropská dobrovolná služba, která je součástí vzdělávacího programu Evropské unie. Tato organizace umožňuje přijímat dobrovolníky na dobu od 2 do 12 měsíců. Další organizací je tzv. Workcampy, který pořádá krátkodobé dobrovolnické projekty na 2-3 týdny. Tyto organizace se realizují v oblasti renovace a ochrany hradů a zámků aj.⁵⁶

Evropská dobrovolná služba (dále jen EDS) je součástí vzdělávacího programu Evropské unie. Umožňuje přijímat dobrovolníky na dobu od 2 měsíců až po dobu 1 roku.

---

⁵³ Srov. DOBROVOLNIK, *Jak fungují centra*. URL. Dobrovolnictví. <https://www.dobrovolnik.cz/jak-funguji-dobrovolnicka-centra> [6.4.2019]

⁵⁴ Srov. HESTIA, *O Hestia*, URL <http://www.hest.cz/cz/o-hestia>. [6.4.2019]

⁵⁵ Srov. HESTIA, *O nás, Poslání organizace*. URL. <https://www.adra.cz/o-nas>. [6.4.2019]

⁵⁶ Srov. DOLEŽALOVÁ, Kateřina a kol. *Dobrovolníci pro kulturu*. 2011, s. 32, 33.

Pro zapojení do EDS musí organizace získat akreditaci od České národní agentury. Evropská dobrovolná služba je součástí programu Evropské unie Mládež v akci.⁵⁷

Workcamps jsou krátkodobé dobrovolnické projekty, které trvají zhruba 2 až 3 týdny. Jedná se většinou o dobrovolnictví v rámci obnovy a ochrany hradů a zámků, výpomoc s organizací kulturních akcí či úprava přírodních rezervací. Od dobrovolníků se očekává silná motivace pomáhat. Mezi přínosy patří kromě vykonané práce i jedinečná zkušenost s mezinárodní skupinou.⁵⁸

Ačkoliv dobrovolnická činnost existuje v mnoha zemích Evropy, vždy záleží na kulturním, historickém a právním kontextu dané země, neboť co funguje v jedné zemi, nemusí fungovat v zemi jiné.⁵⁹

1.9 Motivace

Motivace je komplexní fenomén. S nadsázkou lze říci, že existuje tolik motivů, kolik je dobrovolníků.⁶⁰ Proč se lidé rozhodnou stát se dobrovolníky, věnovat svůj čas a energii. Lidé se stávají dobrovolníky z mnoha důvodů, například chtějí poznat nové lidi, chtějí pomáhat druhým či jen chtějí zažít a poznat něco nového a zajímavého.⁶¹ Hledání odpovědi na otázku, co lidi motivuje k dobrovolnictví, není jednoduchá.

1.9.1 Definice motivace

Ani pojem motivace nemá jednotnou definici, s nadsázkou se dá říci, co psycholog to jiná definice. Dle Nakonečného je motivace „intrapyschicky probíhající proces, vyúsťující ve výsledný vnitřní stav, motiv.“⁶²

Matulayová tvrdí, že motivace je „dynamický proces, v rámci, kterého se i motivační faktory vyvíjí v závislosti na zkušenostech jedince.“⁶³

---

⁵⁷ Srov. DOLEŽALOVÁ, Kateřina a kol. *Dobrovolníci pro kulturu*. 2011, s. 32, 33.

⁵⁸ Srov. DOLEŽALOVÁ, Kateřina a kol. *Dobrovolnictví pro kulturu*. 2011, s. 34.

⁵⁹ Srov. Volunteering Infrastructure in Europe. 2012, str. 6.

⁶⁰ Srov. MATULAYOVÁ, Tatiana a kol. *Motivace k dobrovolnictví*. 2016. s. 9.

⁶¹ Srov. DOLEŽALOVÁ, Kateřina a kol. *Dobrovolníci pro kulturu*, 2011, s. 24.

⁶² NAKONEČNÝ, Milan, *Motivace lidského chování*, 1. vyd. Brno: Veveří, 1997, s. 7.

1.9.2 Druhy motivace

Motivy pomáhají definovat dobrovolnickou práci, protože dobrovolnická práce nemůže být jednoduše definována pouze jako neplacená práce. Nejedná se pouze o „neplacenou práci“, ale o neplacenou práci, která je vhodně motivovaná.⁶⁴

Motivace dobrovolníků, kteří přicházejí ze zahraničí. Zahraniční dobrovolníci jsou motivováni tím, že se dostanou do kontaktu s prostředím cizí země mnohem intenzivněji. Tyto dobrovolníky využívají organizace, které jsou zapojené do mezinárodní spolupráce. Jako příklad můžeme uvést každoroční setkání dobrovolníků domácích i zahraničních při renovaci židovského hřbitova v Holešově.⁶⁵

Mezi základní přístupy motivace řadíme, psychologický přístup, který vyzdvihuje roli osobních vlastností altruistické osobnosti. Dle tohoto přístupu má mít takto orientovaný dobrovolník, díky své vrozené empatii vůči druhým altruistickou motivaci. Tento typ motivace k dobrovolnictví charakterizuje láska k bližnímu, pomáhat druhým i na úkor vlastního prospěchu. Otázkou zůstává, zda tato motivace je pravá. Neboť je skutečně možné, aby altruista za svoji dobročinnost nic nedostal. I pocit z dobře odvedené práce je pro člověka ziskem.⁶⁶

A sociologický přístup, který vychází z předpokladu, že motivace k dobrovolnické činnosti je podmíněna sociálně. Není důležité pátrat po tom, jací lidé jsou, ale v jaké sociální situaci se nacházejí.⁶⁷

Pomocí statistické analýzy byly vytipovány tři základní motivace k dobrovolnictví. Jedná se o konvenční a normativní motivace, reciproční motivace a nerozvinutá motivace.⁶⁸

„Konvenční a normativní motivace – motivace k dobrovolnictví má konvenční charakter, když se její nositel stal dobrovolníkem, protože ho k tomu vedly morální normy svého nejbližšího okolí, anebo obecná neformální pravidla chování v dané společnosti. Její

---

⁶³ MATULAYOVÁ, Tatiana a kol. *Motivace k dobrovolnictví*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. s. 31.

⁶⁴ Srov. MUSICK, Marc A., WILSON, John. *Volunteers: a social profile*, 2008. s.16,17.

⁶⁵ Srov. DOLEŽALOVÁ, Kateřina. *Dobrovolnictví pro kulturu*, 2011. s. 32.

⁶⁶ Srov. FRIČ, Pavol. *Vzorci a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století*, 2010, s. 83,84.

⁶⁷ Srov. MATULAYOVÁ, Tatiana a kol. *Motivace k dobrovolnictví*, 2016, s. 105.

⁶⁸ Srov. TOŠNER, Jiří, SOZANSKÁ, Olga, *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*, 2002, s. 46.

nositelé se stávají dobrovolníky zkrátka proto, že se to sluší a patří. Konvenční a normativní motivací se častěji vyznačují starší lidé nad 60 let a věřící.“⁶⁹

„Reciproční motivace – reciproční motivace orientuje svého nositele k tomu, aby v dobrovolné práci hledal prvky, které by byly užitečné i pro něho samého. Typický je pro ně zájem o získávání nových zkušeností, navazování nových vztahů a snaha uplatnit svoje schopnosti a udržovat se prostřednictvím dobrovolnictví v kondici. Je patrná u mladých lidí do 30 let.“⁷⁰

„Nerozvinutá motivace – jedná se o motivaci, která se omezuje na soubor prvků vytvářejících základní prostor pro rozhodování dobrovolníků. Jde o prvky, jako je důvěra v organizaci, pro niž by měli pracovat, přesvědčení o smysluplnosti dobrovolné práce v konkrétním případě a pocit, že se jejím prostřednictvím mohou podílet na šíření dobré myšlenky. Častěji se vyskytuje u vysokoškoláků a osob příslušejících ke střední a starší generaci.“⁷¹

Volunteer Function Inventory VFI neboli Inventář dobrovolnických funkcí. Matulayová tvrdí, že „existuje šest stabilních motivátorů asociovaných s dobrovolnickou prací. Inventář dobrovolnických funkcí obsahuje šest kategorií funkcí, kterým zodpovídají určité motivace.

Hodnotová funkce, jedná se o motivace vyjádřit nebo realizovat hodnoty jako je humanismus, pomoc méně šťastným. Funkce porozumění, jde o motivace učit se, získat nové zkušenosti v činnostech, které představují fyzickou nebo psychickou výzvu. Společenská funkce, jedná se o motivace uspokojit potřebu žít ve společenství, být členem určité skupiny, navazovat vztahy, ale i získat společenské uznání. Kariérní funkce, jedinec je motivován získáním pracovní zkušenosti důležité pro kariéru, nebo pracovní kontakty. Protektivní funkce, jedná se o motivace vypořádat se s vnitřními konflikty, problémy, nejistotou, řešit své osobní problémy, ale i emocionální potřeba být užitečný. Funkce osobnostního rozvoje, jedinec je motivován posílením sebedůvěry, sebevědomí, sebeúcty

---

⁶⁹ TOŠNER, Jiří, SOZANSKÁ, Olga, *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*, 1.vyd. Praha: Portál, 2002, s. 47.

⁷⁰ TOŠNER, Jiří, SOZANSKÁ, Olga, *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*, 1.vyd. Praha: Portál, 2002, s. 47.

⁷¹ TOŠNER, Jiří, SOZANSKÁ, Olga, *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*, 1.vyd. Praha: Portál, 2002, s. 47.

nebo motivace lepšího sebepoznání.⁷² Motivačních faktorů je nepřehledné množství. Mezi další motivační faktory dobrovolníků můžeme zařadit: individuální, sociální, altruistické, egoistické a hard/soft motivační faktory.⁷³

Prvotní motivace a impuls stát se dobrovolníkem bývají silné. Jedinec je plný nadšení, empatie a chce pomáhat a být užitečný. I tento prvotní zápal, ale časem může vyprchat. Proto dělíme výdrž dobrovolníků do třístupňového modelu. Do prvního stupně patří dobrovolník, který vykonává dobrovolnickou činnost maximálně 6 měsíců. Do druhého stupně řadíme jedince, kteří jsou dobrovolníky 12 měsíců. A do třetího stupně řadíme jedince, kteří vykonávají dobrovolnickou činnost 24 měsíců a více.

Jak je již zmíněno výše, v počáteční fázi ovlivňují délku dobrovolnické činnosti motivy a jejich uspokojení. Dlouhodobější a intenzivnější dobrovolnickou činnost lépe předpokládá oddanost organizaci a také profesní kvalita a efektivnost služeb.⁷⁴

1.9.3 Hodnoty a normy

Nejen motivace, ale i hodnoty mohou být významným činitelem vedoucím k dobrovolnictví. Mezi tyto hodnoty řadíme altruismus, solidaritu, touhu konat dobro, smysl pro spravedlnost a náboženské hodnoty. Dobrovolnictví zahrnuje mnoho rozmanitých forem, každá je inspirována jedinečným souborem hodnot a hodnotových orientací. Jedinci, jež vykonávají dobrovolnickou činnost, jsou vedeni určitými hodnotami.⁷⁵

Kategorie hodnot

Mezi kategorie hodnot řadíme humanitarismus, což je hluboké přesvědčení dobrovolníka o tom, že je nutné odstraňovat existující nespravedlnost v rámci základní rovnosti všech lidí. Další hodnotou je antimaterialismus, jedná se princip morální ekonomie a řídí se hodnotami, soucitem a odpovědností. Antiindividualismus – častěji se dobrovolníky stávají lidé se zájmem o druhé, s vyšší empatií, sociální odpovědností a

---

⁷² MATULAYOVÁ, Tatiana a kol. *Motivace k dobrovolnictví*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016, s. 14.

⁷³ Srov. MATULAYOVÁ, Tatiana a kol. *Motivace k dobrovolnictví*, 2016, s. 39.

⁷⁴ Srov. MATULAYOVÁ, Tatiana a kol. *Motivace k dobrovolnictví*, 2016, s. 123.

⁷⁵ Srov. MLČÁK, Zdeněk, ZÁŠKODNÁ, Helena. *Prosociální charakteristiky osobnosti dobrovolníků*. 2013, s. 96.

prosociálním chováním. Religiozita, je hodnota, kterou mají dobrovolníci, kteří vyznávají náboženské hodnoty, zdůrazňují altruismus či prosociální chování.⁷⁶

Hodnoty a ideje se řadí mezi vnitřní motivy a jsou stálicemi mezi motivy dobrovolníků.⁷⁷ „Dobrovolníci nepracují jen tak, pro nic za nic, ale mají k tomu své důvody, jsou motivováni. Ochota podílet se na dobrovolnických aktivitách je formována hodnotami, které občané těmto aktivitám připisují a také je v nich nacházejí.“⁷⁸ Chování lidí je vždy motivováno komplexem potřeb. Pro motivaci jsou důležité hodnoty a ideje.⁷⁹

Ideje jako motivy jsou výsledkem abstrakce a zevšeobecnění, vycházejících ze zvnitřnění konkrétních hodnot, které mohou mít silný emoční náboj. Ideje jsou abstraktní koncepty, které mohou fungovat jako vnitřní stimuly.⁸⁰

Hodnoty jako emociogenní podněty budící emoce pojetí dobra, se stávají součástí sebepojetí a fungují jako motivy jeho obrany, tzn. člověk hlídá sám sebe, aby byl tím, kým chce být. Vývojově nejvyšší motivační systém reprezentuje tzv. volní regulace chování či vůle, je chápána jako vlastnost i jako proces. Vůle je aktivním projevem jáství, sebepojetí, jejími podstatnými znaky jsou právě vědomí aktivity.⁸¹

Individualizace v dobrovolnictví přináší dobrovolníkům velmi žádané hodnoty, např. svoboda výběru, rozvoj osobnosti, rozšíření obzorů poznání aj.⁸²

Mezi důvody pro rozhodnutí vykonávat dobrovolnickou činnost spojené s individualismem a kolektivismem. Zahrnujeme faktory individuální, kam řadíme: umožnění realizace mých záměrů, uplatnění svých schopností a ochota organizace přizpůsobit se mým možnostem a požadavkům. Do kolektivních faktorů řadíme tyto důvody: v organizaci jsou lidé, kterým důvěřuji, pomáhám lidem ve svém okolí a je mi blízká její ideologie, kterou prosazuje⁸³

---

⁷⁶ Srov. MLČÁK, Zdeněk, ZÁŠKODNÁ, Helena. *Prosociální charakteristiky osobnosti dobrovolníků*, 2016. s. 96.

⁷⁷ MATULAYOVÁ, Tatiana a kol. *Motivace k dobrovolnictví*, 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. str. 30. Monografie.

⁷⁸ Srov. MATULAYOVÁ, Tatiana a kol. *Motivace k dobrovolnictví*, 2016. s. 105.

⁷⁹ Srov. MATULAYOVÁ, Tatiana a kol. *Motivace k dobrovolnictví*, 2016. s. 10.

⁸⁰ Srov. NAKONEČNÝ, Milan, *Motivace lidského chování*, 1997. s. 83.

⁸¹ Srov. NAKONEČNÝ, Milan, *Motivace lidského chování*, 1997, s. 83.

⁸² Srov. FRIČ, Pavol a kol. *Vzorci a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století*, 2010, s.34.

⁸³ Srov. FRIČ, Pavol a kol. *Vzorci a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století*, 2010, s. 175.

Normy

Norma sociální vzájemnosti znamená pomoci tomu, kdo pomohl tobě, a opačně, nepomoci tomu, kdo pomoc v minulosti sám odmítl poskytnout. Norma sociální odpovědnosti znamená pomoc tomu, kdo pomoc potřebuje. Tato norma přikazuje jedinci postarat se o slabé a bezbranné, kteří vlastními silami situaci nezvládají. Norma sociální spravedlnosti, rovnosti zajišťuje udržování rovnováhy mezi vklady vloženými do sociálních vztahů a jejich příjmy. Norma solidarity obsahuje závazek pomoci a podpořit vlastní i cizí členy skupiny, ocitnou-li se v nouzi. Osobní normy jsou sociální normy internalizované jedincem. Norma soběstačnosti je myšlena ve smyslu vnitřního pokynu, aby si člověk pomohl sám. Norma oboustrannosti je obecná zásada vzájemně si pomáhat.⁸⁴

1.10 Přínosy

Dobrovolnictví je vždy prospěšné třetím, tj., je spojené s vnímatelným prospěchem pro druhé, kolektivním či společným blahem.⁸⁵ Dobrovolnická činnost přináší řadu výhod nejen společnosti, ale i jedinci samotnému. Přínosy dobrovolnictví pro společnost jsou následující. Dobrovolnictví přispívá k rozvoji občanské společnosti tím, že se podílí na zdokonalování společenských norem a postojů a produkuje sociální kapitál společnosti.

Dobrovolnictví pomáhá redukovat antisociální chování. Je spojeno s pozitivními hodnotami, jako je tolerance, empatie, důvěra. Díky dobrovolnické činnosti vykazují jedinci méně problémové chování. Dobrovolnictví pomáhá udržet fyzické zdraví. Tento přínos je patrný u seniorů, neboť dobrovolnictví snižuje riziko fyzického onemocnění, protože posiluje sociálně psychologické faktory. Dobrovolnictví má pozitivní vliv i na psychické zdraví. Dobrovolnická činnost umožňuje jedincům vyšší úroveň jejich sociální integrace a adaptace. Díky nové sociální roli přináší nové interpersonální vztahy.

---

⁸⁴ Srov. MLČÁK, Zdeněk, ZÁŠKODNÁ, Helena., *Prosociální charakteristiky osobnosti dobrovolníků*, 2013, s. 125.

⁸⁵ Srov. KLAUS, Philipp, *Motivation und Voraussetzungen für Freiwilligenarbeit in der Quartierentwicklung*, 2006. str. 9.

Dobrovolnictví zvyšuje šanci na profesní úspěch. Pro tento přínos existuje bohužel málo empirických důkazů, že tomu tak skutečně je.⁸⁶

Dobrovolnická činnost neobohacuje pouze společnost, ale i dobrovolníky samotné. „Mezi přínosy, které dobrovolnická činnost přináší samotným dobrovolníkům patří: nové kompetence, osobní rozvoj dobrovolníka, odborná praxe, respekt a úcta, nové výzvy, radost, noví přátelé, zkušenosti a zlepšování světa“⁸⁷

Dobrovolnictví není prospěšné pouze společnosti a dobrovolníkům samotným. Je přínosné i dalším subjektům. Mezi ně můžeme zařadit přijímací organizace a uživatele služeb. Přínosem pro organizace je, že díky dobrovolníkům získávají pracovní síly a mohou tak nabízet hodnotnější a různorodější služby. Přínos dobrovolnictví pro uživatele služeb je ten, že dobrovolnická činnost je bezplatná a zvyšuje se její dostupnost. Pomáhá v řešení různorodých problematik, např. sociální vyloučení. Podílí se na celkovém zlepšení kvality života uživatelů dobrovolnických služeb. Přínos dobrovolnické činnosti společnosti. Dobrovolnictví přispívá k ekonomickému rozvoji společnosti a ke snížení negativních jevů a kriminálního chování.⁸⁸

1.11 Legislativa

V závislosti na míře a charakteru dobrovolné činnosti můžeme zvažovat, jakým způsobem uzavírat s dobrovolníky smlouvy. Jsou lidé, kteří pravidelně a dlouhodobě pomáhají pouze na základě ústního příslibu. Na druhé straně existuje řada organizací, které se bez písemné dohody s dobrovolníkem neobejdou.

Důvodů, proč mít s dobrovolníkem písemnou smlouvu, je celá řada. Například evidence dobrovolníků pracujících s dětmi z hlediska pověření organizace podle §48 a zákona č. 359/1999 Sb. O sociálně právní ochraně dětí.

Evidence počtu hodin k dobrovolné pomoci je potřeba k vykazování jejich činnosti. Dále je evidence nutná pro pojištění jejich zodpovědnosti za případné škody, které

---

⁸⁶ Srov. MLČÁK, Zdeněk, ZÁŠKODNÁ, Helena., *Prosociální charakteristiky osobnosti dobrovolníků*, 2013. s. 22-24.

⁸⁷ *Dobrovolnictví*, 6. aktualizované vydání. Praha: Národní ústav pro vzdělání. 2018. s. 7.

⁸⁸ Srov. MLČÁK, Zdeněk, ZÁŠKODNÁ, Helena. *Prosociální charakteristika osobnosti dobrovolníka*, 2013.s. 25.

způsobili. Ze smluvního hlediska je dobrovolnictví řešeno podle zákona č.40/1964Sb. Občanského zákoníku v platném znění.

Co vše musí taková smlouva obsahovat. Musí obsahovat popis činnosti, kterou bude dobrovolník vykonávat. Dále vymezení místa a doby, po kterou bude činnost vykonávat. Dobrovolník nemá nárok na odměnu, s výjimkou úhrady vynaložených výdajů. Smlouva může obsahovat ustanovení o mlčenlivosti a specifická ustanovení podle charakteru vykonávané činnosti. Smlouva obsahuje práva a povinnosti dobrovolníka. Dobu trvání smlouvy a podmínky zrušení smlouvy.⁸⁹

„Dobrovolnická služba je specifická forma dobrovolnictví upravená zákonem o dobrovolnické službě (zákon č. 198/2002 Sb. který byl novelizován zákonem č.86/2004 Sb.) a na kterou se vztahují výhody a úlevy poskytované státem.“⁹⁰

I jedinec, který se chce stát dobrovolníkem musí splňovat kritéria stanovená zákonem o dobrovolnické činnosti. „Dobrovolník musí být starší 15 let a musí podepsat smlouvu o dobrovolné činnosti. Dobrovolnickou službu je nutné vykonávat u akreditované organizace. Zákon o dobrovolnické službě upravuje pouze podmínky pro státem podporované dobrovolnictví dle specifických pravidel, a nikoliv podmínky dobrovolné činnosti obecně. Pokud organizace nemá zájem o podporu ze strany státu v akreditovaném režimu, není nutné podmínky tohoto zákona splňovat.“⁹¹ Můžeme tedy tvrdit, že organizace, která není státem akreditovaná je sama proti sobě.

O co nejpříznivější prostředí a podmínky pro dobrovolnické organizace se snaží ministerstvo vnitra. A dále „oddělení programů prevence kriminality a dobrovolnické služby. Odboru prevence kriminality Ministerstva vnitra České republiky plní od r. 2003 úkoly s prováděním zákona č. 198/2002 Sb. O dobrovolnické službě a o změně některých zákonů. Smyslem zákona je vytvářet co nejpříznivější prostředí pro dobrovolnické aktivity v České republice. Tímto zákonem se řídí organizace akreditované Ministerstvem vnitra ČR v oblasti dobrovolnické služby.“⁹²

---

⁸⁹ Srov. DOLEŽALOVÁ, Kateřina., *Dobrovolnictví pro kulturu*, 2011. s. 26.

⁹⁰ *Dobrovolnictví*. 6. aktualizované vydání. Praha: Národní ústav pro vzdělání. 2018, s.8.

⁹¹ *Dobrovolnictví*. 6. aktualizované vydání. Praha: Národní ústav pro vzdělání. 2018, s.8.

⁹² DOLEŽALOVÁ, Kateřina a kol., *Dobrovolnictví pro kulturu*, 1. vyd. Praha: Česká kancelář programu Culture, 2011, s. 29.

1.11.1 Akreditovaný program

O udělení akreditace může jako vysílající organizace požádat občanské sdružení, církev, obecně prospěšná společnost či náboženská společnost, jež mají sídlo v ČR. Akreditaci uděluje Ministerstvo vnitra ČR. Doba akreditace je omezena na 3 roky. Žádost o akreditaci může být podána na jeden či více druhů dobrovolnické činnosti. O akreditaci mohou také žádat organizace, které se zabývají managementem dobrovolnictví na všeobecné vysílání dobrovolníků pro potřeby neziskových organizací. Akreditovaný program musí být realizován v souladu se zákonem o dobrovolnické službě. Zodpovědnost za dobrovolníky zůstává podle zákona na vysílající organizaci. Přijímací organizace může být právnická či fyzická osoba. Tato osoba musí být způsobilá uzavřít smlouvu s vysílající organizací a musí být schopná dostát svým závazkům. Ve zdůvodněných případech může být vysílající organizaci i organizace přijímací dobrovolníky pro své vlastní programy.⁹³

Mít akreditovaný program přináší řadu výhod nejen pro organizaci, ale i pro dobrovolníka. Dobrovolník v akreditované organizaci má smluvně zaručené postavení, je pojištěn proti škodám na zdraví a na majetku. Má nárok na poskytnutí kvalitní přípravy k výkonu dobrovolnické činnosti, dále má nárok na poskytnutí pracovních prostředků a ochranných pomůcek. Mezi výhody pro akreditované organizace patří možnost žádat Ministerstvo vnitra o státní dotaci na pojištění dobrovolníků a na část nákladů spojených s evidencí, přípravou a výkonem dobrovolnické služby. Akreditované organizace mohou snáze získávat dobrovolníky, kteří dávají přednost vyššímu stupni právní ochrany. Akreditace je určitou známkou kvality organizace.⁹⁴

1.11.2 Vysílající, přijímací organizace

Tyto dva pojmy mohou přijít laikovi naprosto cizí. Kdo je vysílající organizace a co vše má za úkol. Veškeré její práva a povinnosti spravuje ministerstvo vnitra ČR. „Vysílající organizací je podle zákona č. 198/2002 Sb. § 4 veřejně prospěšná právnická osoba se

---

⁹³ Srov. DOLEŽALOVÁ, Kateřina a kol. *Dobrovolníci pro kulturu*. 2011, s. 29.

⁹⁴ Srov. HESTIA, *Legislativa dobrovolnictví*. URL. <http://www.hest.cz/cz/pro-organizace/legislativa-dobrovolnictvi>. [6.4.2019]

sídlem v České republice, která dobrovolníky vybírá, eviduje, připravuje pro výkon dobrovolnické služby a uzavírá s nimi smlouvy o výkonu dobrovolnické služby za podmínky, že má udělenou akreditaci.“⁹⁵

Je jasné, že existuje-li organizace, která dobrovolníky vysílá. Musí existovat i organizace, která jejich pomoc potřebuje a dobrovolníky přijímá. I její práva a povinnosti spravuje ministerstvo vnitra ČR. „Přijímací organizací je podle tohoto zákona fyzická osoba nebo veřejně prospěšná právnická osoba, pro jejíž potřebu je dobrovolnická služba vykonávána, způsobilá uzavřít smlouvu s vysílající organizací a je schopná dostát závazkům z této smlouvy.“⁹⁶

Může se samozřejmě stát, že vysílající organizace je zároveň i organizací přijímající. Tedy má své vlastní dobrovolnické programy, do kterých potřebuje zapojit dobrovolníky.

---

⁹⁵ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zákon č. 198/2002 Sb.* URL <https://www.mvcr.cz/.../zakon-o-dobrovolnicke-sluzbe-platne-zneni-rtf.aspx> [6.4.2019]

⁹⁶ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zákon č. 198/2002 Sb.* URL <https://www.mvcr.cz/.../zakon-o-dobrovolnicke-sluzbe-platne-zneni-rtf.aspx> [6.4.2019]

2 VÝZKUMNÁ ČÁST

2.1 Úvod do výzkumné části

V teoretické části jsme popisovali historii dobrovolnictví v České republice i ve světě. Definovali jsme si pojmy dobrovolnictví, dobrovolník, koordinátor, motivace. Věnovali jsem se osobnostním rysům a požadavkům na dobrovolníka, dobrovolnictví u nás a ve světě, druhům motivací, hodnotám a normám, které dobrovolníci vyznávají, přínosům dobrovolnictví a v neposlední řadě také legislativě, vysvětlení rozdílu mezi vysílající a přijímající organizací. Výhody akreditovaného programu. Tato teoretická část je důležitá pro pochopení části následující – výzkumné.

2.2 Metodologie výzkumu

Metodologie výzkumu zahrnuje stanovení cíle výzkumu, formulaci výzkumných otázek, pokračuje volbou metody výzkumu, výběrem respondentů, volbou metody sběru dat, až po analýzu zjištěných dat.

2.2.1 Cíle výzkumu a formulace výzkumných otázek

Pro náš výzkum jsme zvolili za cíl poznat motivační faktory, které informanti vnímali jako důležité pro vykonávání dobrovolnické činnosti., a těmto faktorům porozumět.

Pro tento výzkum jsme vybrali kvalitativní strategii, metodu polostrukturovaného rozhovoru. Rozhovor se skládá z 10 otázek, ve kterých zjišťujeme motivační faktory dobrovolnické činnosti. Jak dlouho se dobrovolníci věnují dobrovolnické činnosti, co je přimělo stát se dobrovolníky, které vnější a vnitřní motivy je vedly k dobrovolnické činnosti, co je motivuje k tomu v činnosti pokračovat, zda a jakým způsobem bojovali s krizí a co jim dobrovolnická činnost přináší. A co podle nich přináší společnosti.

Na základě tohoto výzkumného cíle jsme zvolili následující výzkumnou otázku, kterou jsme rozpracovali do otázek pro informanty. Tyto výzkumné otázky napomáhají zaostřit výzkum tak, aby poskytl výsledky, které korespondují se stanoveným cílem.⁹⁷

Výzkumná otázka zní:

Jaké motivační faktory ovlivňují jedince k vykonávání dobrovolnické činnosti?

2.2.2 Metoda výzkumu

Základní orientace našeho výzkumu je kvalitativní. „Kvalitativní výzkum je proces hledání porozumění, založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách.“⁹⁸

V případě našeho výzkumu jsme použili metodu zakotvené teorie, která je induktivně odvozená ze zkoumání jevu, který ji reprezentuje. To znamená, že je odhalena, vytvořena a prozatímně ověřena systematickým shromažďováním údajů o zkoumání jevu a analýzou těchto údajů. Proto se shromažďování údajů, jejich analýza a teorie vzájemně doplňují. Nezačínáme teorií, kterou bychom následně ověřovali, ale začínáme zkoumanou oblastí a necháváme, ať se vynoří to, co je v této oblasti významné.⁹⁹

Zakotvená teorie má tři základní prvky, jimiž jsou koncepty, kategorie a propozice.

Koncepty jsou základní jednotky analýzy, protože teorie se navrhuje pomocí konceptualizace dat, ne přímo z dat.

Kategorie jsou generovány stejným analytickým procesem porovnávání, aby se ukázaly podobnosti a rozdíly. Jsou prostředkem, pomocí něhož se může teorie integrovat.

Propozice formulují zobecněné vztahy mezi kategorií a koncepty a mezi kategoriemi. Propozice zahrnují konceptuální vztahy.¹⁰⁰

---

⁹⁷ Srov. ŠVARŤÍČEK, Roman a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 2007. s. 69.

⁹⁸ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum, Základní metody a aplikace*. 1. vyd. Praha: Portál. 2005. s.50.

⁹⁹ Srov. STRAUUS, Anselm, L., - CORBIN, Juliet, *Základy kvalitativního výzkumu, postupy a techniky metody zakotvené teorie*. 1999, s. 14.

¹⁰⁰ Srov. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum, Základní metody a aplikace*. 2005. s. 244, 245.

Na základě uvedených prvků jsme použili metodu zakotvené teorie, jejíž základní procedury zahrnuje kódování otevřené, axiální a selektivní. Na naši práci jsme aplikovali postupy s využitím otevřeného a axiálního kódování, bez využití selektivního kódování, protože tato práce nemá za cíl vytvořit konkrétní teorii, ale zjistit motivační faktory dobrovolnické činnosti.¹⁰¹ Cílem otevřeného kódování bylo tématické rozkrytí analyzovaného textu. Vytvořili jsme pojmy, které jsou induktivně zakotveny v datech. Prvním krokem bylo nalezení tzv. významových jednotek, to znamená úseků v analyzovaném textu nesoucí informace ve vztahu k výzkumné otázce. Dalším postupem bylo axiální kódování, kdy jsme některé koncepty sloučili do kategorií. Poté jsme provedli analýzu vztahů mezi kategoriemi. Snažili jsme se postihnout tu kategorii, která propojuje všechny ostatní.¹⁰² S daty jsme zacházeli a třídili do kategorií tak, abychom zachovali jejich smysl. Kategorie, podle kterých jsme data třídili a dle kterých jsme je analyzovali, byly sestaveny tak, aby posloužily výzkumnému záměru. Při analýze dat bylo hlavní zachovat jejich význam takový, který z nich vyplýval. Respektive takové významy, které byly vlastní informantům.¹⁰³

Vymezení kategorií

Při vymezení níže uvedených kategorií pro analýzu dat jsme vycházeli z hlediska přirozeného, samotného obsahu textů. Vzhledem k oblastem, kterých se týkaly předem připravené otázky, se ve všech rozhovorech určitá témata opakovala. Tato témata se týkala: smysluplnosti dobrovolnictví, vlivu okolí na dobrovolníka, motivace v pokračování činnosti, osobní a společenský přínos dobrovolnické činnosti. Témata vyplývající z výroků, která otázkami explicitně podněcována nebyla, ale ve vyprávění se přirozeně vyskytovala se týkala osobní stránky informantů, například: vzdělání, studium, volný čas, práce a zájmy. Pro analýzu textu jsme tedy vytvořili kategorie na základě jednotlivých témat, která se ve všech rozhovorech vyskytovala.¹⁰⁴

---

¹⁰¹ Srov. STRAUUS, Anselm I., - CORBIN, Juliet., *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. 1999, s.25.

¹⁰² Srov. ŘIHÁČEK, Tomáš, ČERMÁK, Ivo, HYTYCH, Roman a kol. *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*. 2013. s. 48.

¹⁰³ Srov. HENDL, Jan, *Kvalitativní výzkum, Základní teorie, metody a aplikace*. 2012, s.46.

¹⁰⁴ Srov. GULOVA, Lenka, ŠÍP, Radim., *Výzkumné metody v pedagogické praxi*. 2013.s.142.

Na základě otevřeného kódování vznikají tyto kategorie:

1. Kategorie: Zájmy, vzdělání a délka dobrovolnické činnosti
2. Kategorie: Touha pomáhat
3. Kategorie: Smysluplnost dobrovolnické činnosti
4. Kategorie: Vliv okolí během dobrovolnické činnosti
5. Kategorie: Osobní přínosy

2.2.3 Charakteristika výzkumného souboru

Cílovou skupinou našeho výzkumu byli jedinci, kteří vykonávají dobrovolnickou činnost déle než jeden rok v jakékoliv dobrovolnické oblasti. V našem případě se jednalo o dobrovolníky, kteří pracují s dětmi a mládeží, dále ve sboru dobrovolných hasičů, pomoci seniorům či vykonávají osvětovou činnost pro veřejnost. Většina jedinců má vysokoškolské vzdělání. Vybírali jsme muže i ženy, ve věku od 18 do 48 let. V případě našeho výzkumu se jedná o účelový výběr výzkumného vzorku. Tento způsob výběru se používá v případech, kdy nejde o příliš velký výběrový soubor.

2.2.4 Etické otázky

Výzkum jsme organizovali v souladu s etickými i právními zásadami spojenými s realizací podobných výzkumných šetření. Všem dotazovaným jsme výzkum na začátku stručně představili. Zároveň byli informanti upozorněni na možnost nahrávání či zápisu rozhovoru a následnou publikaci rozhovorů. Před zahájením spolupráce jsme informantům prezentovali téma, účel práce a způsob pozdějšího nakládání s informacemi. Poté jsme se zpětně ujistili, zda pro ně bylo téma a postup výzkumu řečeno srozumitelně. Také jsme nabídli informantům možnost zeptat se, co by je zajímalo, co by chtěli vědět a zda se způsobem práce souhlasí.

2.2.5 Metoda sběru dat

Jako metodu sběru dat jsme zvolili polostrukturovaný rozhovor, protože tento typ dotazování se vyznačuje definovaným účelem, určitou osnovou a velkou pružností celého procesu získávání informací. Výhodou této metody je možnost navázání osobního kontaktu s informantem, což přispívá k hlubšímu proniknutí do motivů a postojů informanta. Aby byl rozhovor úspěšný, je potřeba navázat s informantem tak zvaný raport neboli příjemnou atmosféru mezi výzkumníkem a informantem.¹⁰⁵

2.2.6 Otázky pro polostrukturovaný rozhovor

V rámci jednotlivých okruhů jsme formulovali následující otázky, které byly definovány jako otevřené otázky. Tyto otázky umožňují informantům podrobnější vysvětlení vlastních názorů, postojů, motivací, způsobů chování a jednání.¹⁰⁶

1. Můžete mi říci o sobě pár slov. Váš věk, zda studujete či pracujete, jaké jsou Vaše zájmy?
2. Jak dlouho se věnujete dobrovolnické činnosti a v jaké oblasti?
3. Vybavíte si prvotní důvod – ten okamžik, který Vás přiměl stát se dobrovolníkem?
4. Jaké máte důvody pokračovat v dobrovolnické činnosti?
5. Jaké vnější motivy Vás vedly k dobrovolnické činnosti?
6. Jaké vnitřní motivy (pocity a hodnoty) Vás vedly k dobrovolnické činnosti?
7. Jak se měnily Vaše představy, očekávání a motivace v průběhu vykonávání dobrovolnické činnosti?
8. Stalo se Vám během dobrovolnické činnosti, že jste si říkal/a „Jaký to má smysl“?
9. Jak se Vám podařilo tuto krizi překonat?

---

¹⁰⁵ Srov. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum, Základní metody a aplikace*. 2005. s. 164.

¹⁰⁶ Srov. FERJENČÍK, Jan. *Úvod do metodologie psychologického výzkumu: jak zkoumat lidskou duši*. 2000. s.177.

10. Jste dobrovolníkem x let, co Vás motivuje v tom pokračovat?
11. Co podle Vás přináší dobrovolnictví společnosti?
12. Co dobrovolnictví přináší Vám? Čím Vás obohacuje?
13. Myslíte si, že díky těmto přínosům máte stále energii pokračovat v činnosti?
14. Chcete se vyjádřit k některé z otázek?

2.2.7 Organizace sběru dat

Jednotlivé účastníky výzkumu jsem oslovila s pomocí sociální sítě, kde jsem dostala návrh na oslovení čtyř účastníků. Další účastníky jsem oslovila na doporučení společných přátel a část z nich patří do okruhu přátel mých. Na začátku jsem s dotazovanými komunikovala sama. Při schůzkách jsem je ubezpečila, že jejich informace budou použity pouze v rámci mé diplomové práce. Vysvětlila jsem jim smysl a cíl mého rozhovoru. Kruh otázek si mohli v klidu přečíst a zamyslet se nad odpověďmi. Pro zajištění anonymity informantů jsou jejich jména kódována pouze písmeny. Během schůzek jsem průběh rozhovorů zaznamenávala jako audiozáznam se svolením účastníků, ve dvou případech jsem rozhovor rovnou psala. Tyto účastnice si nepřály být nahrávány. Atmosféra byla vždy příjemná. Rozhovory trvaly rozdílnou dobu, u někoho třicet minut a jiný rozhovor trval i šedesát minut. Vždy záleželo, jak sdílný účastník byl. A také jak dlouhou dobu se věnuje dobrovolnické činnosti.

2.2.8 Analýza dat

Kategorie první: Zájmy, vzdělání, délka dobrovolnické činnosti

Tuto kategorii jsme zaměřili na informanty samotné. Na to, abychom o nich zjistili bližší informace. Jak dlouho jsou dobrovolníky, kolik jim je let, jaké mají zájmy. Věkový průměr informantů je 29 let. Chtěli jsme zjistit, zda je věk rozhodující v dobrovolnické činnosti. Dle zjištěných informací usuzují, že věk v dobrovolnictví nehraje důležitou roli. Dobrovolnické činnosti se věnují lidé všech věkových skupin. Nejmladší informant (A.X.) má 18 let, nejstarší (D.X.) má 48 let. Ostatní informanti se pohybují ve věkovém rozmezí 22 až 33 let. Další částí jsou zájmy a volný čas informantů. Zajímalo nás, co dělají ve svém volném čase, zda je jejich volný čas propojen s dobrovolnickou činností či nikoliv. Většina informantů tráví svůj volný čas aktivně. .... „mezi mé zájmy patří skialpinismus, hra na hudební nástroj, kultura a mimo jiné jsem skaut“. (A.X.) .... „mezi mé zájmy patří četba, turistika, jízda na koni“. (D.X. ... „moji největší a životní vášní je skaut. Dále pak ráda čtu, hraju divadlo a trávím čas se svými přáteli.“ (L. X.) ... „ve volném čase se věnuji telekomunikační technice a sboru dobrovolných hasičů.“ (J.X.) ... „moje zájmy, sport a chovám poštovní holuby“. (T.X.) ... „mezi mé zájmy patří historie, numismatika a pěstování růží“. (M.X.) U čtyř informantů si můžeme všimnout, že dobrovolnická činnost, kterou vykonávají je pro ně zároveň i koníčkem.

Co studují a kde pracují. Většina informantů má vysokoškolské vzdělání. Což poukazuje na fakt, že dobrovolnictví se věnují lidé s vyšším vzděláním. ... „vystudoval jsme historii“. (M.X.) ... „vystudovala jsem mezinárodní rozvojová studia na Přírodovědecké fakultě.“ (M.X.) ... „jsem studentka postgraduální formy studia, obor speciální pedagogika“ (L.X.) ... „vystudovala jsem čtyři obory na Masarykově univerzitě“ (L.X.) ... „vystudovala jsem sociální pedagogiku v Olomouci“ (V.X.) Až na pár výjimek pracují všichni informanti ve svém oboru ... „vystudovala jsem obchodku a pracovala jako barmanka. Ted' jsem na mateřské.“ (J.X.) nebo ze zdravotních důvodů pracovat nemohou ... „nestuduju, nepracuju. Jsem v invalidním důchodu.“ (T.X.) Všichni informanti splnili podmínku k rozhovoru, dobrovolnickou činnost vykonávají déle než jeden rok. Nejkratší

dobu se věnuje dobrovolnictví (M.X.) ... „*numismatice a přednáškám o ní se věnují 3 roky*“, ... „*3 roky se věnují doučování dětí*“. (D.C.) ... „*činnosti jsme věnovala 3 a půl let*“. (L.X) Nejdéle se věnují činnosti informanti (J.X.) 7 let v oblasti pomoci dětem přes organizaci UNICEF, (J.X.) 13 let ve sboru dobrovolných hasičů a (L.X.) 17 let ve skautingu. Ostatní informanti se v dobrovolnictví pohybují zhruba 6 let.

Kategorie druhá: Touha pomáhat

Touto kategorií jsme chtěli zjistit prvotní důvody jedinců. Co stálo za jejich rozhodnutím stát se dobrovolníkem. Odpovědi byly různorodé, záleželo na cílové skupině, které se dobrovolníci věnovali. Většina dobrovolníků se shoduje v tom, že chtěli být užiteční. ... „Prvotní důvod byl ten, že to prostě se staršíma lidma umím, no. Tak jsem si říkal, že to zkusím. A chtěl jsem původně takto pracovat. To, ale nevyšlo. Tak moje babička byla taky, když přišla o nohu. S ní jsem si jako jediný z vnoučat dokázal poradit. Já razím heslo, když můžu tak pomůžu.“ (T.X.) Další informantka se o práci pro UNICEF zajímala již dříve, aktivně se zapojila až později ... „První akci pro mě byl prodej zboží na Zlínském filmovém festivalu. Práce pro UNICEF mě oslovila už dříve, ale aktivně až na tom prodeji.“ (J.X.) Další dvě informantky se k dobrovolnictví dostaly díky organizaci Člověk v tísni. ... „Chtěla jsem pomáhat a projekt Doučování dětí přes Člověka v tísni mi připadal jako dobrá příležitost.“ (D.X.) ... „Takže důvody byly, že jsem zjistila, že to má smysl, že mě to baví.“ (M.X.) Některé informanty oslovila dobrovolnická činnost po více stránkách. ... „Libilo se mi, co dělají. Jak v oblasti sportu, tak i kultury a pomoci ostatním.“ (J.X.) ... „Jednalo se o zalíbení v činnosti, cílové skupině i partě dobrovolníků“ (L.X.) Další informant se stal dobrovolníkem díky zvědavosti a touze po nových vědomostech a také snaze udělat něco pro své město. ... „V biskupské mincovně se scházeli numismatici, a protože jsem se chtěl dozvědět něco nového tak jsem se k nim přidal. A taky jsem si říkal, že je škoda, že se o numismatice v Kroměříži moc neví.“ (M.X.) I pro další informantku byla prvotním důvodem zvědavost a chuť vyzkoušet něco nového. ... „Já si říkala, že je to něco nového – tak proč to nezkusit. Prvotním důvodem byla asi ta zvědavost. A taky fakt, že do toho šli i ostatní spolužáci.“ (V.X.) Specifickou skupinu dobrovolníků tvoří skauti, neboť většina se lidí se dobrovolníky stává kolem 15 let. Skauti vykonávají dobrovolnickou činnost již od začátku svého působení. ... „Tím, jak jsem ve skautu byla odmala jako členka, automaticky jsem počítala s tím, že jednou povedu družinu. Takže by se dalo říct, že šlo o nějaký přirozený proces.“ (L.X.) ... „Na začátku jsem se chtěl stát skautem. Nejdříve jsem přijímal, byl jsem součástí a pak jsem začal vést družinu. A potom rodiče, to vlastně byl i důvod proč jsem vstoupil do skautu.“ (A.X.)

Kategorie třetí: Smysluplnost dobrovolnické činnosti

Tato kategorie popisuje vnější a vnitřní motivaci k dobrovolnické činnosti a také motivaci k pokračování v činnosti. Informanti udávají jako nejčastější vnější motiv vliv prostředí, ve kterém se pohybují. ... „*Odmala jsem byl vychováván pro vztah k přírodě. I babička byla skautka. Dalším vnějším motivem jsou odměny – takové hodnosti v podobě vyznamenání a tak*“ (A.X.) ... „*Ke skautingu mě přivedla tehdejší vůdkyně oddílu. Zda bych nechtěla jet s dívčím oddílem na tábor a já jela.*“ (L.X.) ... „*Ono všechno začalo tím, že má sestra si otevřela bazar s oblečením a nevyšlo to. Tak některé věci dala k nám. A mě napadlo ho nějak využít.*“ (J.X.) I dalšího informanta ovlivnil rodinný člen. ... „*Tak moje babička, když přišla o nohu. S ní jsem si jako jediný z vnoučat dokázal poradit. Nechtěla naslouchadlo, ale mě rozuměla i bez něj.*“ (T.X.) Za rozhodnutím stát se dobrovolníkem mnohdy nestojí jen zvědavost informantů, ale také počínání okolí. Jako tomu bylo i u další informantky. ... „*Vnější motiv? Asi ti spolužáci. Že jsme se do toho programu přihlásili skoro všichni. Člověku to dodalo odvalu.*“ (V.X.) Další informantka se rozhodla stát se dobrovolníkem po úvaze, že má možnosti a znalosti, které může nabídnout pro dobrou věc. ... „*Měla jsem časový prostor a myslím i znalosti, abych mohla pomoci.*“ (D.X.) Další informantka se na dobrovolnictví dívala z jiného úhlu pohledu. ... „*Spatřovala jsem v dobrovolnictví smysluplné využití volného času, příjemný kolektiv, zábavu a spolupráci.*“ (L.X.) I pro dalšího informanta byl kolektiv jedním z hlavních vnějších motivů, proč začal s dobrovolnictvím. ... „*Asi ta soudržnost kolektivu.*“ (J.X.) Dalšího informanta ovlivnila již doba studií na vysoké škole. ... „*Na studiích mě toto téma zaujalo. Byl jsem rád, že mám možnost teoretické vědomosti uplatnit v praxi.*“ (M.X.) Poslední informantka spatřuje mezi ní a uživateli podobné povahové rysy. ... „*Ty romské děti jsou hodně temperamentní, sice dělají binec, ale já mám řecké předky. A ti Řekové jsou taky takoví hodně temperamentní, takže mě to tak k tomu táhne.*“ (M.X.)

Výše napsané jsou motivy, které informanti uvedli jako vnější. Nyní se budeme věnovat motivům, které informanti uvedli jako vnitřní. Tedy jejich osobní rozhodnutí, hodnoty a postoje, které je vedli k přesvědčení stát se dobrovolníky. Většina informantů udává vnitřní uspokojení a pocit smysluplnosti. ... „*ohromně mě to bavilo. Naplňovalo mě*

to pocitem, že jsem užitečný a můžu se seberealizovat.“(J.X.) Pro další informantku bylo důležité, aby našla vhodnou oblast, ve které může být prospěšná. ... „Myslím, že lidé si mají navzájem pomáhat. Důležité pro mne bylo najít vhodnou oblast, ve které bych byla prospěšná. Důležitý je pro mě vnitřní klid a pohoda.“ (D.X.) ... „I když to ostatní spolužáci postupně vzdávali, já jsem zůstala, protože mě vedlo mé vlastní osobní přesvědčení, být užitečná, uplatnit se.“ (V.X.) I další informantka cítí uspokojení, že může pomáhat potřebným. ... „jsme ráda, že můžu pomoci. Žene mě to, že bych mohla být zaměstnancem UNICEF.“ (J.X.) ... „Smysluplnost. To, co dělám, i když je to mnohdy opravdu náročné jak fyzicky, psychicky i časově, tak to prostě má smysl.“(L.X.) I další informant v dobrovolnické činnosti vidí vyšší cíle. ... „vychovávat tu mládež a zanechat tento svět lepším místem.“(A.X.) Pro další informanty je motivací čirá radost z toho, že mohou pomáhat potřebným ve svém okolí. ... „Mám dobrý pocit, že dělám něco pro okolí, pro numismatiku.“(M.X.), ... „Vnitřní motivy, tak ta energie a taky, že jsem mohla nahlédnout do toho romského prostředí, ale především radost z té činnosti. (M.X.) I poslední informant spatřuje pomoc bližnímu jako samozřejmou záležitost. ... „Vnitřní motiv – mé vnitřní přesvědčení, když můžu tak pomáhám.“ (T.X)

Je naprosto pochopitelné, že zápal a prvotní nadšení pro dobrovolnickou činnost málo komu vydrží po celou dobu. U každého z informantů se motivace postupem času vytrácela. U někoho se ustálila a u některých je velmi malá. ... „Ted' už je motivace vcelku malá. Je to spíše o komunitě a setrvačnosti.“(J.X.) „Momentálně mě v pokračování činnosti nic nemotivuje.“(T.X.) ... „Ted' nic. Možná kdybych našla cílovku, pro kterou bych se zase nadchla.“(L.X.) Ostatní informanti vykonávají dobrovolnickou činnost i nadále. Motivací je jim radost, smysluplnost, chuť pomáhat a také vlastní seberealizace. ... „Mě to dobíjí energií a strašně mě to baví. To mě motivuje, ta radost z toho.“(M.X.) ... „Myslím si, že pomáhat si navzájem je důležité.“ (D.X.) Stejného názoru je i informantka J.X. ... „To, co mě motivuje v pokračování je fakt, že chci pomáhat dál, chci pomáhat dětem. Neúspěch mě žene kupředu.“ (J.X.) ... „Chci i nadále vzdělávat lidi. A taky zároveň vzdělávám a obohacuji sám sebe.“ (M.X.) I další informantku V.X. motivovalo k pokračování v činnosti fakt, že pro ni byly schůzky obohacující. ... „Jednoduše mě ty schůzky bavily, poznávala jsem svět dětí s poruchou autistického spektra. A také jsem věděla, že je to oboustranné, že nás to baví obě.“(V.X.) Motivací k pokračování v činnosti je i pozitivní zpětná vazba

blízkého okolí. ... „Když přijdu na akci a vidím, jak jsou účastníci spokojeni, tak to je ta nejlepší odměna. Nebo když mi moje holky v oddíle řeknou, že si vážím toho, co dělám.“
(L.X.) Motivací v pokračování mohou být i vyšší cíle, jaké například uvádí A.X. ... „Asi tou hlavní motivací je něco zanechat těm dalším generacím. A nějak zlepšit to okolí a společenství ve kterém žiju.“(A.X.)

Kategorie čtvrtá: Vliv okolí během dobrovolnické činnosti

Snad každý z informantů zažil během své činnosti menší či větší krizi, kdy si říkal „jaký to má smysl“. Většinou z nich se tuto krizi podařilo překonat. Dále tak jako každý z nás i oslovení informanti měli na začátku své dobrovolnické kariéry určité představy a očekávání. Někteří zažili menší šok s realitou. Někteří informanti se shodují v tom, že příčinou opadnutí jejich zájmu o dobrovolnickou činnost byl nezáměr okolí či negativní reakce na jejich činnost. Také nás zajímalo, co nebo kdo pomohl informantům tuto krizi překonat. ... „K hasičům sem se přidal s obrovským západem. A zhruba 4 roky nedělala nic jiného. Poté začalo nadšení opadávat, např. kvůli vnitřním rozbrojům či dohadům s úřady. Nebo bylo to tuším v roce 2010 při záplavách, kdy každý z nás pomáhal ostatním na úkor vlastního času a peněz, a i přesto jsme se setkávali s nekonečnými stížnostmi na různé věci. ... Pomohlo mi, když jsem si uvědomil, že ta práce nebyla marná a spoustě lidí pomohla.“ (J.X. ... „Důležité pro mne bylo najít vhodnou oblast, ve které bych mohla být prospěšná. Stávalo se mi, že se mi podařilo nějakou oblast pěkně vysvětlit, na druhou stranu jsem zažila i situace, kdy jsem pomoci nemohla. Naučila jsem se neočekávat hmatatelné výsledky. Nechávala jsem věcem volný průběh. Pokračovala jsem v doučování a časem se to srovnalo.“ (D.X.) Pro některé informanty byla změna představ a očekávání natolik silná, že se rozhodli dobrovolnickou činnost ukončit. ... „Nejvíce se změnilo představy o cílové skupině, motivace časem vyprchala, a proto jsem se rozhodla dobrovolnictví ukončit. Prostě občas narazíš na situaci, kterou nejsi schopna ovlivnit. Pomáhala mi racionalizace, komunikace ve skupině dobrovolníků.“ (L.X.) Informantka V.X. zvolila metodu – nic neočekávat, nic si nepředstavovat. ... „Já jsem moc nevěděla do čeho jdu, takže nějaké představy nebo očekávání – ani ne. To všechno přicházelo za pochodu. ... Krizi jsem si zažila, možná bych tomu úplně neříkala krize, ale ptaní se po smyslu činnosti – to jo. Třeba když venku bylo škaradě a centrum bylo bez vysvětlení zavřené nebo když se mi nedařilo ve studiu. ... Překonat mi to pomohla právě ta holčička. Říkala jsem si, že takové čisté duši to nemůžu udělat.“ (V.X.) I informantka J.X. zažila nepříjemné chvíle, kdy se její představy lišily od reality. ... „Na začátku jsem si myslela, že když někam přijdu a řeknu, že pracuji pro UNICEF tak si všichni sednou na zadek, ale tak to nebylo. Teď už je situace lepší, ale

pořád bojuji. S malými prostory, s neochotou vyjít vstříc. ... Než se bazary zajely byly vydělané částky malé a já si říkala, jestli to má smysl. Asi nejhorší byl můj třetí bazar v Bystřici pod Hostýnem, kde přišlo málo lidí a ti co to pořádali ani nepřišli. Jela jsem domů s brekem a říkala si proč to dělám. ... Samo přišlo, samo odešlo. Jak jsem říkala, neúspěch, mě žene kupředu.“(J.X.) Postupnou změnu očekávání a představ zažili informanti, kteří se věnují skautingu. ... *„Postupně jsem si uvědomovala víc věcí, přebírala jsem větší zodpovědnost. ... Člověk má někdy pocit, že je toho na něj hodně. A někdy mám pocit, že je v to sám. ... Pomohlo mi dát si odpočinek, vidět věci s odstupem, promluvit si o tom.“ (L.X.)* ... *„Na začátku byla taková naivní představa, že to vedení skautingu je super, pecka, úplně lehoučké. A přitom je to velká zodpovědnost. ... Ano říkal jsem si někdy jaký to má smysl. ... Pomáhá mi, když po té akci mám pozitivní zpětnou vazbu.“(A.X.)* Představy a očekávání informanta T.X. se nijak nelišili od reality, kterou si zažil již ve svém rodinném prostředí. ... *„Moje představy byly úplně stejné. Očekávání taky žádný nebylo. Tay není moc co očekávat, že jo.“(T.X.)* Na rozdíl od informanta T.X., zažili informanti M.X., M.X. nepěkné setkání s realitou. ... *„První návštěva byla celkem šok. V nevyhovujících podmínkách, staré budovy bylo 6 seniorů. Ze začátku byly přednášky pro veřejnost celkem těžké. Chodilo málo lidí. Řekl jsem si, že vydržím rok a potom uvidím. Situace se zlepšila a já zůstal.“ (M.X.)* Šok zažila i informantka M.X. při prvním setkání s uživateli na doučování. ... *„Já jsem si představovala, že klasicky chodí do třídy. Jsou samozřejmě slabší, ale nevěděla jsem, že až tak budou vyloučení. ... Jaký to má smysl, jsem si říkala několikrát. Když jsem se s nimi připravovala a oni mě donesly ukázat v žákovské knížce pětku. To jsou takové chvilkové momenty, kdy jsem si říkala, že to žádný smysl nemá. ... Překonala jsem ji, zase díky dětem. Kdy y špatné známky vykompenzovali těmi dobrými nebo řekly, že mě mají rády. A že se jim to líbí.“(M.X.)*

Kategorie pátá: Osobní přínos

Dobrovolnická činnost je přínosem nejen pro potřebné. Dobrovolnictví je určitým ukazatelem empatie a altruismu ve společnosti. V neposlední řadě obohacuje samotné dobrovolníky. V této kategorii jsme se zaměřili na to, v čem informanti sami spatřují přínos dobrovolnictví pro společnost a čím obohacuje je samotné. Informanti se shodují, že dobrovolnická činnost společnost zlidšťuje a že takových lidí by mělo být více. ... „Přináší pohled, že lidi nejsou lhostejní. Pomoc těm, co si nemůžou pomoci sami.“ (M.X.) ... „Myslím si, že takových lidí by mělo být víc, protože jakoby dnešní společnost je na tomto trošku zaostalá. I když tady (domov pro seniory) nikoho nemám, tak oukej, mám čas tak sem občas zajdu.“ (T.X.) ... „Rozvíjí to společnost v jakémkoliv oboru. Prokazuje se tak lidskost dané společnosti.“ (M.X.) ... „Lidství, je důkazem toho, že lidem na druhých záleží.“ (V.X.) ... „Že člověk nemyslí sám na sebe.“ (J.X.) Další informanti se shodují v tom, že dobrovolnická činnost je přínosná hlavně pro jedince, kteří pomoc potřebují. ... „Dobrovolnická činnost je důležitá. Pomáhá lidem, kteří by jinak byli odkázáni jen na vlastní pomoc a té často nejsou schopni.“ (J.X.) ... „Doufám, že těm, co pomoc potřebují pocit, že nejsou na nepříjemné situace sami.“ (D.X.) Informantka L.X. se na přínos dobrovolnické činnosti dívá z ekonomické stránky, a sice ... „tak je to asi jinakost a pro organizace a neziskovky menší finanční náročnost než zaměstnanci.“ (L.X.) Z více úhlů pohledů se na dobrovolnictví dívá i informantka L.X. ... „dobrovolnictví dělá člověka lidštějším. Pomáhá k mravní, kulturní, občanské a morální rehabilitaci společnosti.“ (L.X.) Podobný pohled na danou otázku měl i informanti A.X. ... „upevňuje člověka v tom charakteru a takhle to má asi největší přínos pro tu společnost, kdy se vychovávají stabilní jedinci.“ (A.X.)

Mezi osobní přínosy informanti nejvíce zmiňovali smysluplné využití volného času, seberealizaci, nové zkušenosti, zážitky a nové kontakty. ... „Mě nejvíc obohacuje, no asi to, že patřím do nějakého společenství. Že jsem součástí něčeho vyššího.“ (A.X.) ... „Je to pro mě smysluplné využití času, nových zkušeností ať u pozitivních či negativních.“ (L.X.) ... „Člověk pracuje sám na sobě. Přínosem pro mě je i fakt, že díky bazarům jsem poznala spoustu nových lidí, kteří byli ochotni pomoci.“ (J.X.) Informantce V.X. přinesla

dobrovolnická činnost i plusové body, kdy se ucházela o práci. ... „*Dobrovolnictví mi přineslo zkušenosti, později i další uplatnění, díky doporučení od rodičů té slečny jsem získala místo jako asistent pedagoga u dítěte s poruchou autistického spektra.*“ (V.X.) Informanti J.X. a M.X. se shodují na faktu, že je dobrovolnická činnost obohacuje ... „*Dobrovolnictví mě nepochybně obohatilo, především o nové zkušenosti a přátele.*“ (J.X.) ... „*Obohacuje mě o nové zážitky a zkušenosti.*“ (M.X.) Pro informantky L.X. a D.X. je dobrovolnická činnost přínosem v osobním růstu a sebezdokonalování. ... „*naučilo mě to flexibilně reagovat, rychleji myslet, přemýšlet nad důsledky, řešit krizové situace.*“ (L.X.) ... „*Dobrovolnická činnost mi přináší pocit vnitřního klidu.*“ (D.X.) Informantka M.X. vidí přínos v tom, že díky dobrovolnictví mohla nahlédnout do odlišné multikultury ... „*Jsem ráda, že jsem mohla nahlédnout do té školské sféry, kam bych se jinak nedostala nebo přímo do té romské rodiny. To mě obohatilo. Že jsem viděla jak tak rodina funguje.*“ (M.X.) Pro informanta T.X. je v dobrovolnictví přínosem, že díky dobrovolnictví u seniorů přichází na nové myšlenky. ... „*Přijítí na nové myšlenky. Nové zkušenosti.*“ (T.X.) Na otázku, zda informanti mají díky těmto přínosům energii dále pokračovat v činnosti, odpovídali vesměs pozitivně. Ovšem našli se i tací, kteří si další pokračování v činnosti rozmyšlejí či ji dokonce ukončili. ... „*Tak to je pro mě otázkou. Jestli stále ještě pokračovat. Jestli to má ten přínos.*“ (T.X.) ... „*Určitě hodlám pokračovat, občas si na to i vzpomenu a zjistila jsem, že mi to i chybí.*“ (M.X.) ... „*Ano mám. Když mě to baví tak tam budu chodit a budu dál přednášet.*“ (M.X.) ... „*Vždy se najde něco, co motivuje a člověka nakopne k dalšímu úsilí.*“ (J.X.) ... „*Díky těmto přínosům, mám energii pokračovat v činnosti.*“ (D.X.) ... „*Spolupráce s týmem byl jeden z hlavních aspektů mého dlouhého setrvání v organizaci.*“ (L.X.) ... „*kdyby mi ta činnost nic nepřinášela, ničím mě neobohacovala a nedávala energii tak v ní nevydržím šest let.*“ (V.X.) ... „*Určitě, pořád budu pokračovat. Dokud to půjde.*“ (J.X.) ... „*Ano, život bez skautování si už představit nedokážu.*“ (L.X.) ... „*Myslím si, že ano. Když to takhle funguje tak mám pořád energii pokračovat v činnosti.*“ (A.X.)

2.2.9 Shrnutí výzkumných šetření

Ve výzkumné části jsme pracovali s deseti informanty, ve věkovém rozmezí 18 až 48 let. Informanti se věnují či věnovali dobrovolnické činnosti v různých oblastech. V této kapitole si shrneme motivační faktory, které jedinci považovali za důležité pro výkon své činnosti.

Jako prvotní důvod vstoupit do dobrovolnictví uvádějí informanti nejčastěji fakt, že chtěli být prospěšní, užiteční. Chtěli pomáhat druhým lidem. Mezi další důvody patří touha po nových vědomostech a dovednostech, smysluplném naplnění volného času. V neposlední řadě také vliv prostředí, například rodiče, spolužáci, organizace – skauting. Jedinci, kteří se věnují skautingu již od dětství, své další počínání v organizaci berou automaticky.

Motivy, které vedli jedince k pokračování v dobrovolnické činnosti byly různé. Informanti se shodují v tom, že k vykonávání dobrovolnické činnosti je motivuje přesvědčení, že jejich práce má smysl, baví je a naplňuje. Mají z ní radost a pocit, že dělají něco pro okolí. Dobrovolnictví je hlavně o lidech, i tato složka je pro některé informanty důležitým motivačním faktorem pro pokračování v činnosti. Dalšími motivy je snaha zanechat tento svět lepším a také přesvědčení, že pomáhat je důležité. Stejně důležitá je pro informanty také pozitivní zpětná vazba okolí.

Každý z jedinců vykonává dobrovolnickou činnost rok i déle. Během této doby u každého z nich nastal okamžik, kdy se ptali sami sebe, zda má jejich činnost smysl. Ve většině případů za jejich krizi stál negativní vliv okolí. Také očekávání se u některých postupem času měnilo. I jedinci, kteří se věnují skautingu byli zaskočení, že vedení oddílu není tak lehké jako se zpočátku zdálo. Skoro všichni se shodují v tom, že k překonání této krize jim pomohla pozitivní zpětná vazba, ať už se jednalo o pouhé poděkování, spokojené tváře uživatelů či pěkné známky. Kdy viděli, že jejich práce má smysl a funguje tam, kde je potřeba.

Každý z jedinců věří, že dobrovolnictví je přínosem. Neboť je kladným rysem společnosti. Upevňují její morálku a charakter jedinců. Je ukazatelem lidství. Ovšem najdou se i výjimky, které si myslí, že dnešní společnost je v tomto ohledu poněkud zaostalá. Na druhou stranu zazněl i názor, že dobrovolnická činnost pomáhá k rehabilitaci

společnosti a vychovává stabilní jedince. Na otázku osobních přínosů byly odpovědi různorodé. Nejčastěji se objevovalo smysluplné využití volného času, získání nových zkušeností, nových zážitků a nových sociálních kontaktů. Dalším častým osobním přínosem je osobní růst dobrovolníků, vnitřní obohacení, že jsou součástí něčeho vyššího. Přínosem je pro ně také možnost nahlédnout do jiného kulturního či pracovního prostředí. Až na pár výjimek se jedinci shodují v tom, že díky těmto osobním přínosům mají stále energii pokračovat dál. Někteří si život bez dobrovolnické činnosti již nedokáží představit.

3 Diskuze

Podle našeho výzkumu mezi hlavní motivační faktory, které ovlivnili informanty při rozhodování stát se dobrovolníkem patří, vliv blízkého okolí, rodiny, přátel. Dále touha pomáhat, být prospěšní a užiteční lidem ve svém okolí. Dalším motivačním faktorem je smysluplnost činnosti a užitečné naplnění volného času, získání nových vědomostí, dovedností, zkušeností, zážitků a sociálních kontaktů. Stejného názoru jako naši informanti je i autor P. Frič (2010), který uvádí mezi prvotní důvody dobrovolnické činnosti snahu o uplatnění svých schopností a dovedností, pomoc lidem ve svém okolí. Tomu odpovídá i sdělení většiny informantů, například D.X. chtěla pomáhat a měla časový prostor i znalosti, aby mohla pomoci. J.X. nadchla práce sboru dobrovolných hasičů v oblasti sportu, kultury i pomoci druhým lidem v nouzi. T.X. se řídí jednoduchým heslem, když můžu tak pomůžu.

Mezi motivy pokračovat v činnosti patří přesvědčení, že pomáhat druhým je důležité, dobrý pocit, že dělám něco pro okolí, zanechání tohoto světa lepším. Stejného názoru je i autorka T. Matulayová, (2016), která tvrdí, že existuje šest stabilních motivátorů asociovaných s dobrovolnickou prací. Motivace realizovat hodnoty jako humanismus, pomoc méně šťastným. Motivace učit se, získávat nové zkušenosti. Motivace uspokojit potřebu být členem určité skupiny. Tomu odpovídá i sdělení většiny informantů, například informantka L.X. v tom co dělá, i když je to náročné jak fyzicky, psychicky i časově, tak to má smysl. Informant A.X. pokračuje v dobrovolnické činnosti, neboť v ní vidí vyšší cíle, jako je výchova mládeže a zanechání tohoto světa lepším místem. I informant M.X. má motivaci pokračovat v činnosti, protože dle jeho slov má dobrý pocit, že dělá něco pro okolí. Informantku D.X. žene dál přesvědčení, že pomáhat druhým je důležité.

Přínos dobrovolnické činnosti. Informanti se museli zamyslet nad otázkami, co dobrovolnictví přináší společnosti a co přináší jim osobně. Z odpovědí jsme se dozvěděli, že přispívá k rehabilitaci společnosti, k výchově vyrovnaných a stabilních jedinců. Přispívá k polidštění společnosti, že lidé nejsou lhostejní k neštěstí druhých. Stejného názoru je i informantka V.X. která tvrdí, že dobrovolnictví je důkazem toho, že lidem na druhých záleží. A informant J.X., který se domnívá, že dobrovolnická činnost pomáhá lidem, kteří by jinak byli odkázáni jen na vlastní pomoc a té často nejsou schopni. Podobného názoru je

i M.X., která si myslí, že dobrovolnictví je pomoc těm, co si nemohou pomoci sami. Další informant M.X. se domnívá, že dobrovolnická činnost rozvíjí společnost v jakémkoliv oboru. Prokazuje se tak lidskost dané společnosti. Odlišného názoru je informant T.X., který se domnívá, že takových lidí (dobrovolníků) by mělo být více, neboť dnešní společnost je na tomto trošku zaostalá. Stejného názoru jako většina informantů jsou i autoři Z. Mlčák a H. Záškodná, (2013), kteří tvrdí, že dobrovolnictví pomáhá společnosti redukovat antisociální chování. Dále má pozitivní vliv na psychické zdraví. Umožňuje jedincům vyšší úroveň jejich sociální integrace a adaptace. Tomu odpovídá i sdělení informantů A.X. a L.X., kteří tvrdí, že vedení skautského oddílu je vnitřně obohacuje, posouvá jejich osobní hranice. L.X. dále dodává, že dobrovolnická činnost prospívá společnosti po stránce morální, kulturní a mravní. Dalšími, tentokrát osobními přínosy jsou osobní růst a sebezdokonalování, vnitřní klid a pocit naplnění. Smysluplné využití volného času, obohacení, že jsem součástí něčeho vyššího. Nové sociální kontakty. Co se týká osobních přínosů, stejného názoru jako informanti jsou i autoři z knihy Dobrovolnictví, (2018). Podle těchto autorů dobrovolnická činnost přináší jedinci nové kompetence, osobní rozvoj, nové výzvy, radost z činnosti, nové přátele a zkušenosti. Stejně přínosy jmenovali i naši informanti, např. informantka L.X. zmínila, že jí dobrovolnictví přineslo nové emoce a zážitky, naučilo ji pružně reagovat a rychleji myslet. Měnit plány podle aktuální potřeby uživatelů, řešit krizové situace a také reflektovat názory druhým v týmu. Pro další informantku J.X. je přínosem, že díky svým dobročinným bazarům poznala mnoho nových lidí. Informanta J.X. obohatila dobrovolnická činnost o nové zkušenosti a přátele, dále o dobrý pocit pomoci někomu jinému. Pro informantku M.X. bylo přínosem, že se díky dobrovolnické činnosti dostala do prostředí (romská rodina), do kterého by jinak nevstoupila. Informanta T.X. obohacuje činnost zkušenostmi.

P. Frič tvrdí, že důvody k vykonávání dobrovolnické činnosti mohou být uplatnění svých schopností a dovedností a dále snaha pomáhat lidem ve svém okolí. T. Matulayová tvrdí, že motivací k pokračování v činnosti mohou být uspokojení potřeb být členem nějaké skupiny či vyšší organizace, dále pomoc potřebným, získávání nových zkušeností a potřeba být užitečná. Autoři z knihy Dobrovolnictví se shodují na tom, že mezi nejčastější přínosy dobrovolnické činnosti patří obohacení o nové kompetence, osobní rozvoj dobrovolníků,

radost z činnosti, nové zkušenosti a nové sociální vazby, respekt a úcta. Ke stejnému výsledku dospěl i výzkum této diplomové práce.

Závěr

Diplomová práce nese název „Důvody, motivace a přínosy dobrovolnické činnosti“. Cílem práce bylo shromáždit důležité motivační faktory, které informanti vnímali jako důležité a těmto faktorům porozumět.

Dobrovolnictví je celosvětovým fenoménem, které začíná mít v občanské společnosti velký význam. V dnešní době existuje mnoho typů dobrovolnické činnosti, např. sociální, zdravotní, výchovná, ekologická či kulturní. Dobrovolnická činnost je zdrojem zkušeností a zážitků pro dobrovolníky samotné. Přesto se o dobrovolnictví příliš ve společnosti nehovoří. Některým lidem může přijít dokonce nepředstavitelné, že by svůj volný čas měli věnovat někomu cizímu. Přesto jsou mezi námi obyčejní lidé, kteří dělají neobyčejné věci. Mají proto své důvody, svůj „hnací motor“, který jim pomáhá pokračovat v jejich dobrovolnické činnosti. Tito lidé jsou přínosem pro celou společnost. Důvodem, proč jsem se rozhodla pro napsání této diplomové práce je také fakt, že já sama jsem byla šest let dobrovolníkem. Zajímala mě otázka, proč se lidé stávají dobrovolníky, co je motivuje v tom pokračovat a co jim dobrovolnictví přináší. V teoretické části jsme se seznámili se základní terminologií dobrovolnictví, její historií a současnou situací u nás i v zahraničí. Definovali jsme termíny dobrovolník a koordinátor, jaké požadavky jsou na ně kladeny. Dále jsme v teoretické části popsali druhy motivací, hodnoty, normy, přínosy dobrovolnické činnosti a také legislativu, která je nedílnou součástí.

Ve výzkumu jsme použili metodu zakotvené teorie. Informanty jsem získala přes sociální síť a s pomocí svých známých, kteří buď sami vykonávají dobrovolnickou činnost nebo někoho znali a dali mi na ně kontakt. Výzkum této diplomové práce se zabývá otázkou, jaké motivační faktory ovlivňují jedince k vykonávání dobrovolnické činnosti. Důvody, které informanti spatřují jako důležité pro začátek dobrovolnictví jsou chtění být nápomocný druhým, získání nových vědomostí a dovedností, smysluplné naplnění volného času a také vliv okolního prostředí, kam spadají rodina, přátelé, spolužáci či organizace jako je např. Český Junák. Motivace v pokračování dobrovolnické činnosti je neméně důležitá. Mezi motivační faktory, které informanty ženou k pokračování v činnosti patří snaha zanechat tento svět lepší, radost a vnitřní

uspokojení, že dělají něco smysluplného a užitečného pro své okolí. Dále přesvědčení, že pomáhat dětem i dospělým je důležité. Dobrovolnictví je činností, které vyžaduje energii, čas a finance. Na druhou stranu je dobrovolnictví činností, které obohacuje jak jednotlivce, tak i společnost. Pomáhá k rehabilitaci společnosti a výchově stabilních jedinců. Je faktorem, že lidé nejsou lhostejní, k neštěstí druhých. Informantům přináší vnitřní klid, obohacení, že jsou součástí něčeho vyššího, nové zkušenosti pozitivní i negativní, vlastní růst, rozšíření sociálních kontaktů a také smysluplné využití volného času.

Výsledky výzkumu jsou ve shodě s tím, co tvrdí autoři zabývající se tématem dobrovolnictví (např. T. Matulayová a P. Frič a kol.)

Celá práce, jak teoretická, tak výzkumná část měla za úkol vysvětlit a zjistit důvody, motivaci a přínosy dobrovolnické činnosti. Jak dokládá diskuze, naše výsledky se shodují s tvrzeními ostatních autorů, kteří se tímto tématem zabývají. Naše práce je prospěšná tím, že se snaží o zjištění motivačních faktorů u jedinců, kteří se věnují dobrovolnické činnosti déle než jeden rok.

Náš výzkum zdůraznil silné motivační faktory, díky kterým vykonávají dobrovolníci svoji činnost. A díky těmto faktorům jsou schopni v dobrovolnické činnosti pokračovat. Dokazuje také, že dobrovolnictví se netýká pouze mladých lidí, ale že dobrovolníkem může být opravdu každý.

Příloha

KODEX DOBROVOLNÍKA

- Dobrovolníkem je každý, kdo ze své dobré vůle, ve svém volném čase a bez nároku na finanční odměnu vykonává činnost ve prospěch jiných lidí.
- Dobrovolníkem se může stát v podstatě kdokoliv, protože každý z nás umí něco, co může nabídnout druhým.
- Důvodů, proč se lidé stávají dobrovolníky, je velké množství. Dobrovolná činnost jim může přinést pocit užitečnosti, nové zkušenosti, kontakty, nové dovednosti a mnoho dalšího.
- V každém případě je důležité, aby činnost dobrovolníka probíhala pod záštitou organizace, která poskytne dobrovolníkovi potřebné zázemí.

PRÁVA A POVINNOSTI DOBROVOLNÍKA:

- ➔ Právo dostat úplné informace o poslání a činnosti organizace, ve které chce dobrovolník pomoci.
- ➔ Právo dostat úplné informace o činnosti, kterou by měl dobrovolník vykonávat, včetně její obsahové a časové náplně.
- ➔ Právo na činnost, která bude naplňovat očekávání dobrovolníka.
- ➔ Kontakt a spolupráce s koordinátorem dobrovolníků nebo jinou osobou, která je pověřena kontaktem s dobrovolníky v dané organizaci.
- ➔ Kontakt a spolupráce s osobou, která dobrovolníkovi činnost zadává a zpět ji od něj přijímá.
- ➔ Právo na zaškolení, výcvik či trénink.

- ➔ Právo na supervizi (setkání, kdy dobrovolník může sdělit své pocity, zkušenosti, problémy i úspěchy) - individuálně či ve skupině společně s jinými dobrovolníky působícími v organizaci.
- ➔ Právo říci „ne“, pokud činnost nebude vyhovovat zájmům a schopnostem dobrovolníka.
- ➔ Právo vědět, zda vykonaná činnost byla efektivní – možnost účastnit se hodnotícího procesu.
- ➔ Právo být za dobře vykonanou činnost morálně ohodnocen.
- ➔ Právo na potvrzení/osvědčení v průběhu (nejméně při 50 hodinách činnosti) či po ukončení dobrovolnické činnosti.
- ➔ V případě neuspokojivé spolupráce právo opětně kontaktovat Dobrovolnické centrum, o.s. se žádostí o nabídku dalších dobrovolných aktivit.
- ➔ Dobrovolník se zavazuje, že bude sjednanou činnost vykonávat osobně, podle svých schopností a znalostí.
- ➔ Dobrovolník je povinen řídit se pokyny pověřeného zástupce organizace.
- ➔ Dobrovolník se zavazuje, že se bude při své činnosti řídit principy organizace a bezpečnostními předpisy organizace. Odchýlí-li se od těchto předpisů, zodpovídá za případnou způsobenou škodu.
- ➔ Dobrovolník zachovává úplnou mlčenlivost o informacích získaných o klientech (osobní údaje, zdravotní stav, majetkové poměry apod.) nebo při své činnosti v organizaci (informace získané ze supervizních a evaluačních setkání, především skutečnosti týkající se druhých dobrovolníků, informace týkající se svěřených dokumentů a právních dokumentů, informace o spolupracujících organizacích).
- ➔ Dále se zavazuje neposkytovat sdělovacím prostředkům žádné informace o „programu či službě“ bez dohody s DC, s výjimkou obecných informací a jeho cílech.
- ➔ Dobrovolník se účastní všech školení a výcviků potřebných pro výkon své činnosti v organizaci.
- ➔ Je spolehlivý; plní úkoly, ke kterým se zavázal a nezneužívá projevené důvěry.
- ➔ Požádá o pomoc, kterou při své činnosti potřebuje.
- ➔ Zná a bere na vědomí své limity (časové, zdravotní atd.).
- ➔ Je „týmovým hráčem“.

- Ztotožňuje se s posláním organizace, pro kterou činnost vykonává a dle toho ji navenek prezentuje.

POVĚŘENÍ KOORDINÁTORA DOBROVOLNÍKŮ
v rámci Manažerské akreditace dobrovolnické služby
v rámci Akreditace Dobrovolnická služba v muzeu a knihovně
(akreditována u MV ČR podle § 6 odst. 2 zák. č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické
službě pod Č.j.: MV-94842-8/OP-2010)

uzavřená mezi smluvními stranami:

DOBROVOLNICKÉ CENTRUM, o.s.

sídlo: Prokopa Diviše 1605/5, 400 01 Ústí nad Labem

IČ: 70 22 58 42

zastoupené statutárním zástupcem: Mgr. Lenkou Černou, předsedkyní Rady
sdružení

a

paní:

r.č.: **XXX**

bytem: **XXX**

Kontaktní telefon, e-mail:

(dále jen „pověřená osoba“) na straně druhé

níže uvedeného dne, měsíce a roku ve smyslu § 724 a násl. občanského zákoníku v tomto znění:

čl. I

3.1 Vymezení pojmů

1. *Dobrovolnické centrum, o.s.* je vysílající organizací v rámci Akreditace Dobrovolnická služba v muzeu a knihovně (dále jen *program*) podle zákona o dobrovolnické službě.
2. *Pověřená osoba* je zástupcem *Dobrovolnického centra, o.s.* pověřená výkonem činnosti koordinátora dobrovolníků na půdě přijímající organizace Severočeská vědecká knihovna ve shodě se smlouvou mezi vysílající a přijímající organizací a platnou Akreditací *programu*.
3. *Koordinací dobrovolníků* se rozumí naplňování metodiky *programu* dle zákona o dobrovolnické službě a vyvíjení takové činnosti, která povede ke stabilnímu a kvalitnímu působení dobrovolnické služby ve prospěch přijímající organizace.

čl. II

Cíle pověření

1. Obecným cílem tohoto pověření je závazek obou stran ke vzájemné spolupráci na *programu* v souladu s jeho metodikou a podmínkami danými platnou akreditací *programu*.
2. Konkrétním cílem tohoto pověření je výkon funkce koordinátora dobrovolníků v Severočeské vědecké knihovně *pověřenou osobou* v přijímající organizaci.

čl. III

3.2 Závazky pověřené osoby

1. *Pověřená osoba* se zavazuje dodržovat Centrální harmonogram spolupráce na rok 2011 a žádat další aktivity harmonogramu dle potřeb přijímající organizace a v dohodě s přijímající organizací.
2. *Pověřená osoba* se zavazuje samostatně realizovat (v zastoupení *Dobrovolnického centra, o.s.*) činnosti spojené s koordinací dobrovolníků v *programu* a dané vypracovaným harmonogramem.

3. *Pověřená osoba* se zavazuje podílet se na zpracování výstupů *programu*, a to zejména na supervizi a evaluaci *programu*.
4. *Pověřená osoba* se zavazuje předávat *Dobrovolnickému centru, o.s.* v termínech stanovených v harmonogramu písemné podklady a další dokumentaci z aktivit *programu*.
5. *Pověřená osoba* se zavazuje podílet se na zpracování textové závěrečné zprávy o činnosti pro Ministerstvo vnitra ČR k 31.12. každého roku po dobu platnosti pověření.

čl. IV

3.3 Závazky Dobrovolnického centra, o.s.

1. *Dobrovolnické centrum, o.s.* se zavazuje vytvářet *pověřené osobě* předem dohodnuté podmínky potřebné pro koordinaci dobrovolníků v *programu*.
2. *Dobrovolnické centrum, o.s.* se zavazuje podílet se na zpracování harmonogramu činnosti v návaznosti na žádost o dotaci MV ČR v rámci *programu*, včetně dohodnutého podílu na realizaci aktivit tohoto harmonogramu.
3. *Dobrovolnické centrum, o.s.* se zavazuje průběžně informovat *pověřenou osobu* o všech skutečnostech souvisejících s realizací *programu*.
4. *Dobrovolnické centrum, o.s.* se zavazuje zajistit supervizi koordinátora a garanci *programu*, a zajišťovat pravidelnou evaluaci *programu*.

3.4

3.5 čl. V

3.6 Závěrečná ustanovení

1. Toto pověření nabývá účinnosti dne 4.4.2011.
2. Toto pověření se sjednává na dobu neurčitou.
3. Toto pověření je vyhotoveno ve třech stejnopisech, z nichž 1 výtisk obdrží DC, druhý pověřený koordinátor a třetí přijímající organizace, ve a, pro kterou je dobrovolnická služba vykonávána.
4. Jakékoliv dodatky a změny tohoto pověření jsou platné pouze po projednání oběma smluvními stranami, včetně písemného stvrzení těchto dodatků a změn.
5. Ukončení platnosti tohoto pověření je možné po vzájemné dohodě obou smluvních stran nebo na základě písemné výpovědi jedné strany s měsíční výpovědní lhůtou.

V dne

V dne

.....

.....

za Dobrovolnické centrum, o.s.
osoba

pověřená

Mgr. Lenka Č e r n á

REGISTRAČNÍ KARTA DOBROVOLNÍKA

Žádáme o vyplnění této registrační karty.

Zavazujeme se, že níže uvedené informace budou použity jen pro vnitřní potřebu Dobrovolnického centra, o.s.

Registrační číslo:

(vyplní DC)

(Prosím vyplňujte čitelně hůlkovým písmem)

JMÉNO A PŘÍJMENÍ:		DATUM NAROZENÍ:	
ULICE:	MĚSTO:	PSC:	
E-MAIL:		TELEFON:	

Zaměstnání, studium

(dokončené
vzdělání): _____
_____

Vykonával/a jste někdy dobrovolnickou činnost? ANO
NE
(pokud ano, kde a
jak?): _____
_____

KDY A JAK ČASTO SE MŮŽETE VĚNOVAT DOBROVOLNICKÉ
ČINNOSTI?

(prosím označte křížkem)

JEDNORÁZOVÉ AKCE		KRÁTKODOBĚ (týdny, měsíce)		DLOUHODOBĚ (1/2 roku a více)	

OBLAST VAŠEHO ZÁJMU
(prosím označte křížkem)

SENIŘI		MASARYKOVA NEMOCNICE	
LIDÉ SE ZDRAVOTNÍM HANDICAPEM		LIDÉ S DUŠEVNÍ NEMOCÍ	
DĚTI, MLÁDEŽ A MLADÍ DOSPĚLÍ		KRIZOVÉ SITUACE (povodně apod.)	
KULTURA – MUZEUM A KNIHOVNA		JINÉ (vypiš):	

SOUČASNÁ NABÍDKA PROGRAMŮ DOBROVOLNICKÉHO CENTRA, o.s.

(máte zájem o některý z těchto programů? Prosím označte křížkem).

☐	SOCIÁLNĚ AKTIVIZAČNÍ SLUŽBY PRO RODINY S DĚTMI:					
☒	PROGRAM KOMPAS®	☐	☒ PROGRAM	☐	TERÉNNÍ SOCIÁLNÍ	☐
☐	SOCIÁLNÍ SLUŽBA SOCIÁLNÍ REHABILITACE PRO DĚTI, MLÁDEŽ A MLADÉ DOSPĚLÉ					
☐	DOBROVOLNICTVÍ SENIORŮM A ZDRAVOTNĚ POSTIŽENÝM OBČANŮM ÚSTECKÉHO KRAJE					
☐	DOBROVOLNICKÁ SLUŽBA V MUZEU A KNIHOVNĚ					

JAK JSTE SE O DOBROVOLNICKÉM CENTRU DOZVĚDĚL/A?

(prosím podtrhněte, případně upřesněte)

od přátel   přednáška (jaká?)   Úřad práce, sociální obvod (jaký?)
médiá (jaká)

_____

_____

jinde, kde?

_____

_____

Proč chcete působit jako dobrovolník? (motivace)

Jaké znalosti, dovednosti nebo schopnosti můžete nabídnout?

Jaké máte zájmy, záliby?

Máte nějakou vlastní představu s čím byste mohl/a pomáhat?

Máte nějaké omezení Vaší dobrovolnické činnosti? (dopravou, zdravotními důvody, apod.)?

Jaká je Vaše časová flexibilita?

Souhlasím s tím, že Dobrovolnické centrum použije výše uvedené informace pouze pro vnitřní potřebu, pro potřebu statistických výstupů a pro informování organizace, kterou si dobrovolník vybere (podle § 16 odst. 3. zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů).

Datum a podpis zákonného zástupce
(u osob mladších 18ti let)

Datum a podpis dobrovolníka
centrum, o.s. přijal

Za Dobrovolnické

Smlouva o spolupráci

v rámci Akreditace Dobrovolnická služba v muzeu a knihovně
(akreditována u MV ČR podle § 6 odst. 2 zák. č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické
službě a o změně některých zákonů pod
Č.j.: MV-94842-8/OP-2010)

Článek I. - Smluvní strany

1) PŘIJÍMAJÍCÍ ORGANIZACE:

Knihovna – název

Adresa

zastoupena: jméno, funkce

kontaktní osoba – pověřený koordinátor na pracovišti: jméno, funkce

(dále jen „přijímající organizace“)

2) DOBROVOLNÍK / DOBROVOLNICE

Jméno, příjmení: ... (dále jen dobrovolník)

trvale bytem: ... 400 11 Ústí nad Labem.....

rodné číslo: .....

kontaktní údaje: adresa pro doručování, tel. číslo, e-mail: .....

.....

.....

a

3) VYSÍLAJÍCÍ ORGANIZACE :

Dobrovolnické centrum, o.s., www.dcul.cz

Prokopa Diviše 1605/5, 400 01 Ústí nad Labem, IČ: 70225842

Zastoupená statutárním zástupcem: Mgr. Lenkou Černou, předsedkyní Rady sdružení

Koordinátor na pracovišti: Mgr. Lenka Černá, tel.: 606 512 905, e-mail: lenka@dcul.cz

(dále jen „vysílající organizace“)

Článek II. - Předmět smlouvy

3.7 Předmětem smlouvy je závazek vysílající organizace Dobrovolnické centrum, o.s. umožnit dobrovolníkovi za níže stanovených podmínek výkon dobrovolnické služby pro potřebu přijímající organizace knihovna na straně jedné a závazek dobrovolníka vykonávat dobrovolnickou službu svědomitě, pečlivě a bez nároku na odměnu na straně druhé. Přijímající organizace se zavazuje vytvořit pro dobrovolnickou službu optimální podmínky v duchu této smlouvy na straně třetí. Dobrovolnické centrum, o.s. má uzavřenou smlouvu o spolupráci s přijímající organizací v rámci Akreditace Dobrovolnické služby pro muzeum a knihovnu. Dále má v přijímající organizaci pověřeného koordinátora, který dobrovolníka přijímá do organizace, zaškoluje ho například v oblasti BOZP a seznamuje s dalšími vnitřními předpisy pro další potřeby přijímající organizace.

Článek III. - Podmínky pro účast v dobrovolnické službě

3. 1. Hlavní náplní dobrovolnické služby jsou tyto činnosti:.....

3. 2. Dobrovolník bere na vědomí, že dobrovolnickou službu vykonává bez nároku na finanční odměnu.

3. 3. Dobrovolník nebude po dobu výkonu dobrovolnické služby ubytován.

3. 4. Dobrovolníkovi nevzniká po dobu výkonu dobrovolnické činnosti nárok na stravování a úhradu cestovních nákladů spojených s přesunem do místa výkonu dobrovolné činnosti.

3. 5. Dobrovolník se zavazuje k účasti na předvstupním proškolení či výcviku. Přijímající organizace se zavazuje k poskytnutí informací o možných rizicích spojených s výkonem dobrovolnické služby, o zásadách bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Dobrovolník se účastní supervizních či evaluačních setkání dle režimu přijímající organizace, případně svou neúčast předem omluví, přičemž si se zástupcem přijímající organizace domluví náhradní formu těchto aktivit.

3. 6. Smluvní strany se dále dohodly takto:

- vysílající organizace uhradí veškeré výdaje spojené s nezbytnou přípravou dobrovolníka,
- dobrovolník se zavazuje vrátit poměrnou část výdajů vynaložených vysílající organizací, pokud dobrovolnickou službu z jiných, než zřetelně hodných důvodů ukončí nebo se v přijímající organizaci po sjednání odmítne do výkonu dobrovolnické služby zapojit,
- dobrovolníkovi nebude poskytnuto kapesné,
- dobrovolník nebude vybaven ochrannými či pracovními prostředky – pomůckami,
- časový rozsah, rozvrh i druh zvolené činnosti podléhá dohodě dobrovolníka s přijímající organizací.

Článek IV. - Trvání smlouvy a ukončení dobrovolnické služby

4. 1. Smlouva se uzavírá na dobu 6 měsíců se čtrnáctidenní výpovědní dobou bez nutnosti udání důvodu.

4. 2. Dobrovolník se zavazuje, že plánované ukončení služby nahlásí nejpozději 14 dnů před ukončením dobrovolnické služby pověřené koordinátorce přijímající organizace.

4. 3. Dobrovolník se zavazuje, že v případě potřeby dřívějšího či nenadálého ukončení dobrovolnické služby bude především usilovat o plynulé a ohleduplné ukončení vztahů navázaných s konkrétním klientem či klienty.

Článek V. - Odpovědnost za škodu

5.1. Vysílající organizace uzavře nejpozději ke dni zahájení dobrovolnické služby u komerční pojišťovny HVP, a.s., pojistnou smlouvu kryjící odpovědnost za škodu na majetku nebo zdraví, kterou dobrovolník při výkonu dobrovolnické činnosti způsobí, nebo mu bude při výkonu dobrovolnické služby způsobena.

5.2. Dobrovolník podpisem smlouvy vyjadřuje souhlas s použitím svého rodného čísla a adresy trvalého bydliště pro potřeby uzavření pojistné smlouvy.

5.3. Dobrovolník, který nesouhlasí, protestuje či není spokojen s kvalitou poskytované služby nebo s prací pracovníka přijímající organizace nebo vysílající organizace, má právo podat stížnost. Stížnost může být podána ústně či písemně; vyřizování stížnosti se řídí Směrnicí DC S 18 – Vyřizování stížností.

Článek VI. - Souhlas s pořizováním fotodokumentace

Dobrovolník SOUHLASÍ NESOUHLASÍ (zaškrtněte) s pořizováním fotodokumentace dobrovolnické služby pro účely mediální prezentace přijímající a vysílající organizace.

Článek VII. - Závěrečná ustanovení

7.1. Smluvní strany se zavazují, že budou zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, na něž se vztahuje zákon o ochraně osobní údajů č. 101/2000Sb.

7.2. V otázkách touto smlouvou výslovně neupravených se strany řídí příslušnými ustanoveními zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě, popř. zákonem č. 40/1964 Sb. (občanský zákoník) v platném znění, a dalšími relevantními právními normami.

7.3. Nedílnou součástí smlouvy jsou následující přílohy:

1. Kodex dobrovolníka
2. Prohlášení o mlčenlivosti

7.4. Veškeré změny a dodatky k této smlouvě vyžadují písemnou formu. Smluvní strany prohlašují, že tuto smlouvu uzavřely svobodně a vážně a na důkaz toho připojují vlastnoruční podpisy.

.....

Za přijímající organizaci
v o l n í k

.....
Dobrovolnické centrum, o.s.

D o b r o

Předsedkyně Rady sdružení

Mgr. Lenka Č e r n á

V

Seznam literatury a elektronických zdrojů

1. BRUMOVSKÁ, Tereza, SEIDLOVÁ MÁLKOVÁ Gabriela. *Mentoring, Výchova k profesionálnímu dobrovolnictví*, 1.vyd. Praha: Portál, 2010, 152 s. ISBN 978-80-7376-772-5
2. *Dobrovolnictví*. 6., aktualizované vydání. Praha: Národní ústav pro vzdělání. 2018. 39 s. ISBN 978-80-7481-213-2.
3. DOLEŽALOVÁ, Kateřina, JEŽKOVÁ, Zuzana, KOMÁRKOVÁ, Anna, LUKÁŠOVÁ, Eva, NĚMCOVÁ, Hana, ŠIMKOVÁ, Anna, TOŠNER, JIŘÍ, *Dobrovolníci pro kulturu, Dobrovolnická činnost v kulturních organizacích*, 1.vyd., Praha: Česká kancelář programu Culture, 2011, 132 s. ISBN 978-80-7008-268-3
4. FERJENČÍK, Ján. *Úvod do metodologie psychologického výzkumu: jak zkoumat lidskou duši*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000. 255 s. ISBN 978-80-7376-815-9.
5. FRIČ, Pavol a kol. *Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století*. Praha: Agnes, 2010. 263 s. ISBN 978-80-903696-8-9.
6. FRIČ, Pavol; *Dárcovství a dobrovolnictví v České republice*. Praha : AGNES, 2001, 115 s. ISBN 80-902633-7-2
7. FRIČ, Pavol, GOULLI, Rochdi, *Neziskový sektor v ČR: výsledky mezinárodního srovnávacího projektu Johns Hopkins university*. Praha: Eurolex Bohemia, 2001. 203 s. ISBN 80-86432-04-1.
8. GREGOROVÁ, Simona; *Dobrovolnictví v ČR-akreditace dobrovolnického programu*. Ostrava: Řízení neziskových organizací; 2004. 26 s.

9. GULOVÁ, Lenka, ŠÍP, Radim, *Výzkumné metody v pedagogické praxi*. Praha: Grada, 2013. Pedagogika. ISBN 978-80-247-4368-4.
10. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum, Základní teorie, metody a aplikace*. 3. vyd. Praha: portál, 2012. ISBN 978-80-262-0219-6
11. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum, Základní metody a aplikace*. 1. vyd. Praha: Portál. 2005. 408 s. ISBN 80-7367-040-2.
12. KLAUS, Philipp. *Motivation und Voraussetzungen für Freiwilligenarbeit in der Quartierentwicklung, Beispiel Stadt Zürich, Kreis*. Zürich: INUR, Institut GmbH, Hardturmstr.261, s.39, CH – 8005
13. MATULAYOVÁ, Tatiana a kol. *Motivace k dobrovolnictví*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. 109 s. Monografie. ISBN 978-80-244-5110-7
14. MLČÁK, Zdeněk, ZÁŠKODNÁ, Helena, *Prosociální charakteristiky osobnosti dobrovolníků*, 1. vyd. Ostrava: Repronis, 2013, 333 s. ISBN 987-7464-462-7
15. MUSICK, Marc A., WILSON, John., *Volunteers: a social profile*. Bloomington: Indiana University Press. 2008. 663 s. ISBN 9780253349293
16. NAKONEČNÝ, Milan, *Motivace lidského chování*, 1.vyd. Brno: Věveří, 1997, 270 s. ISBN 80-200-0592-7
17. ŘIHÁČEK, Tomáš, ČERMÁK, Ivo, HYTYCH, Roman a kol. *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*. Masarykova Universita. Brno. 2013. ISBN 978-80-210-6382-2.

18. STRAUUS, Anselm L. – COBIN, Juliet. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. 1. vyd. Boskovice: Albert. 1999. 196 s. ISBN 80-85834-60-X
19. ŠORMOVÁ, Lucie a KLÉGROVÁ, Alžběta. *Dobrovolnictví*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. 24 s. ISBN 80-86991-68-7.
20. ŠVARŤÍČEK, Roman a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 1. vyd. Praha: Portál. 2007. 377 s. ISBN 978-80-7367-313-0
21. TOŠNER, Jiří, SOZANSKÁ, Olga, *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*, 1.vyd. Praha: Portál, 2002, 149 s. ISBN 80-7178-514-8.
22. VÁLKOVÁ, Hana, *Průvodce projektováním*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. [Online]. [Cit. 6.4.2019] Dostupné z <https://publi.cz/books/178/13.html>.
23. Volunteering Infrastructure in Europe, Published by CEV – European Volunteer Centre. 2012. 440 s.
24. WILSON, John. *Volunteering*. Annual Review of Sociology 2000 26:1, 215-240 s.
25. WUTHNOW, Robert, *Between States and Markets: The Voluntary Sector in Comparative Perspective*. New Jersey: Princeton University Press, 1991. 328 s. ISBN – 10: 0691094624
26. ABOUT IAVE. *International Association for Volunteer Effort* [Online]. [11.3.2019] Dostupné z: <https://www.iave.org/about-iave/>
27. FREIWILLIGEARBEIT.DE. *Freiwilligenarbeit*. [Online]. [Cit. 11.3.2019] Dostupné z: <https://www.freiwilligenarbeit.de/freiwilligenarbeit-definition.html>

28. DOBROVOLNIK. JAK FUNGUJÍ DOBROVOLNICKÁ CENTRA? [online] [cit. 6.4.2019] Dostupné z: <https://www.dobrovolnik.cz/jak-funguji-dobrovolnicka-centra>
29. DOBROVOLNIK. JAK PRACOVAT S DOBROVOLNÍKY? [online] [cit. 6.4.2019] Dostupné z: <https://www.dobrovolnik.cz/jak-pracovat-s-dobrovolniky>
30. DOBROVOLNIK. CHCETE BÝT KOORDINÁTOREM DOBROVOLNÍKŮ? [Online] [cit. 11.3.2019] Dostupné z: <https://www.dobrovolnik.cz/chcete-byt-koordinatorem-dobrovolniku>
31. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Zákon č. 198/2002 Sb. [online] [cit. 6.4.2019] Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/.../zakon-o-dobrovolnicke-sluzbe-platne-zneni-rtf.aspx>
32. NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ. KOORDINÁTOR DOBROVOLNÍKŮ. Kvalifikační standard. [online] [cit. 21.2.2019] Dostupné z: https://www.narodnikvalifikace.cz/kvalifikace-752-Koordinator_dobrovolniku/revize-1182/kvalifikacni-standard
33. NÁRODNÍ INFORMAČNÍ CENTRUM PRO MLÁDEŽ. Všeobecná deklaráce o dobrovolnictví. [online] [cit. 7.4.2019] Dostupné z: <http://www.nicm.cz/vseobecna-deklarace-o-dobrovolnictvi>.
34. DOBROVOLNIK. ZAČÁTKY DOBROVOLNCTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE. [online] [cit..6.2.2019] Dostupné z: <https://www.dobrovolnik.cz/zacatky-dobrovolnictvi-v-cr>
35. HESTIA. LEGISLATIVA DOBROVOLNICTVÍ-VÝNATKY ZE ZÁKONA O DOBROVOLNÉ SLUŽBĚ. [online] [cit. 6.4.2019] Dostupné z: <http://www.hest.cz/cz/pro-organizace/legislativa-dobrovolnictvi>

36. HESTIA. ZKOUŠKA PROFESNÍ KVALIFIKACE KOORDINÁTORA DOBROVOLNÍKŮ. [Online] [cit. 11.3.2019] Dostupné z: <http://www.hest.cz/cs-CZ/pro-organizace/zkouska-profesni-kvalifikace-koordinatora-dobrovolniku>
37. HESTIA. ÚVOD. [online] [cit. 6.4.2019] Dostupné z: <http://www.hest.cz/cz/o-hestia>
38. ADRA. O NÁS, POSLÁNÍ ORGANIZACE ADRA. [online] [cit. 6.4.2019] Dostupné z: <https://www.adra.cz/o-nas>
39. ŠVEJNOHA, Josef, *Červený kříž a Červený půlměsíc*. Praha: Úřad českého Červeného kříže, 2006. [online] [cit. 16.10.2019] Dostupné z: <https://www.cervenýkriz.eu/cz/edicehnuti/CKaCP.pdf>
40. BEDNAŘÍKOVÁ, Pavla, Turné evropského roku dobrovolnictví. Brno. 2012. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce PhDr. Markéta Pitrová, Ph.D. [online] [cit. 2.11.2019] Dostupné z: https://is.muni.cz/th/u3ao9/Bakalarska_prace.pdf